

**T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**KADINA YÖNELİK EŞ ŞİDDET ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE
GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

TUĞBA DENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MAYIS, 2019
MUĞLA**

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

KADINA YÖNELİK EŞ ŞİDDET ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK
ÇALIŞMASI

TUĞBA DENİZ

Eğitim Bilimleri Enstitüsünce

“Yüksek Lisans ”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 20.06.2019

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Murat BALKIS

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Uğur DOĞAN

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

Haziran, 2019

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 24.05.2019 tarih ve 289/1.1 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin (24/7 maddesine göre, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Tuğba DENİZ'İN "Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" başlıklı tezini incelemiş ve aday 20/06/2019 tarihinde saat 11:00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin **kabul** edildiğine oybirliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL
Tez Danışmanı

Prof. Dr. Murat BALKIS
Üye

Doç. Dr. Uğur DOĞAN
Üye

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan “Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği Geçerlik v Güvenirlik Çalışması” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 20/06/2019

Tuğba DENİZ

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

KADINA YÖNELİK EŞ ŞİDDET ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

TUĞBA DENİZ

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

Mayıs 2019, 70 sayfa

Bu araştırmanın amacı Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin evli kadınlar için uygulanabilirliğini araştırmak ve psikometrik (geçerlik ve güvenirlik) özelliklerini saptamaktır. Bu çalışma, 2015-2019 yılları arasında Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri'ne bağlı Kadın Konukevleri'nde kalmakta olan, İl Milli Eğitim Müdürlükleri'ne bağlı okullarda çalışan öğretmenler ve tesadüfi olarak seçilmiş olan 363 kadın ile yürütülmüştür.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, ölçeğin geçerliğini incelemek için iki farklı yöntem izlenmiştir. İlk olarak ölçeğin maddelerinin ayırt ediciliği madde analizi ile değerlendirilmiştir. Bu analizden elde edilen bulgulara göre, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nde yer alan 29 maddenin benzer durumları örneklediği sonucuna varılmıştır. Geçerlik çalışmaları kapsamında ikinci olarak yapı geçerliği çalışmaları yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, alanyazın çalışması ile tutarlı bir şekilde üç faktörlü yapının doğrulandığını göstermiştir. Standardize edilmiş faktör yükleri beklendiği şekilde kadının maruz kaldığı şiddet, şiddet mağduru kadının sosyal destek algısı ve şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin yaygın inanışları şeklinde tespit edilmiştir. Elde edilen verilerin geçerliğini sınamak amacıyla son olarak ölçüt bağıntılı geçerlik yöntemi kullanılmıştır. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği ile Beck Depresyon Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği ile arasında ise benzer ölçekler için geçerlilik çalışması yapılmıştır. Elde edilen puanlar arasındaki ilişkilerin beklenen yönde ve anlamlı olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak ortaya konulan bulgular neticesinde, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin evli, okur-yazar kadınlar üzerinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği, Şiddet, Kadın

ABSTRACT

THE VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF HUSBAND VIOLENCE AGAINST WOMEN SCALE

TUĞBA DENİZ

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

May 2019, 70 pages

The aim of this study is to investigate the applicability of the Husband Violence Against Women Scale to married women and to determine their psychometric (validity and reliability) characteristics. This study was carried out with the participation of 363 women and randomly selected teachers working in the Provincial Directorates of National Education who were staying at the Women's Guesthouse of the Provincial Directorates of Family and Social Policies between 2015-2019.

For the purposes of the study, two different methods were followed to examine the validity of the scale. First, the discrimination of the items of the scale was evaluated by item analysis. According to the results of this analysis, it was concluded that 29 items in the Husband Violence Against Women Scale exemplified similar cases. As a result of the validity studies, construct validity studies were performed as the second. Confirmatory factor analysis showed that the three-factor structure was validated in a manner consistent with the literature study. The standardized factor loadings are the violence that women are exposed to as expected, the perception of social support of the victim of violence and the common beliefs of the victim of violence against women. In order to test the validity of the data obtained, the criterion-related validity method was used. A validity study was performed for the same scale between the Husband Violence Against Women Scale and the Beck Depression Inventory and the Life Satisfaction Scale. It was found that the relationships between the scores obtained were in the expected direction and significant.

As a result, it is possible to say that the Husband Violence against Women Scale is a valid and reliable measurement tool for married, illiterate women.

Keywords: The Husband Violence Against Women Scale, Violence, Women

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin literatüre kazandırılması amaçlanmıştır. Yapılan bu tez çalışması kapsamında da bu amaca ulaşılmış ve ölçme aracı kullanılmaya hazır hale getirilmiştir.

Bu çalışmanın planlanmasında ve sürdürülmesinde birçok kişinin katkısı olmuştur. İlk olarak süreçteki yönlendirmeleri, desteği ve motivasyonu içim Danışmanım Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL'a saygılarımı sunar, teşekkür ederim. Ayrıca özellikle analizler ile ilgili desteklerini esirgemeyen Dr. Mustafa BABADAĞ ve Öğr. Gör. Osman Emre ARLI ile süreçte her anlamda desteğini hissettiğim çalışma arkadaşım olan Öğr. Gör. Saide Umut ZEYBEK'e desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Tüm bunlara ek olarak süreçte duygusal olarak her sıkıntıya düştüğümde manevi desteklerini esirgemeyen Çağrı ÖNCÜL'e, bana olan inançları ile motive eden ve mesleki becerileri ve güzellikleri ile hayran olduğum kadınlardan olan Betül TOKER, Nilüfer TOPKIRAN, Yard. Doç. Dr. Aslı KARATAŞ ve Yard. Doç. Dr. Gülay ÖRMECİ GÜNEY beni hiçbir zaman yalnız bırakmadıkları ve bu süreçteki desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Kariyer hayallerimin oluşmasını sağlayan ve her zaman yanımda varlığını bildiğim değerli amcam, rehberim Doç. Dr. Sabahattin DENİZ ve eşi Mukadder Günnur DENİZ'e teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın tüm yollarında yanımda olan ve yürüdüğüm bu süreçte en büyük destekçilerim olan sevgili annem Saadet DENİZ, babam Şadi DENİZ, kardeşlerim Yiğit DENİZ, Kıvılcım DENİZ ve eşi/ kız kardeşi Müjde ÇETİN DENİZ'e sevgilerimi sunar ve teşekkür ederim. Her sabah uyandığımda güne güzel başlamamı sağlayan ve ömrüm boyunca birbirimize yoldaşlık edeceğimiz, tüm güzelliklerin kaynağı olan oğlum Kuthan Tuğrul ÖNCÜL'e sevgilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
EKLER DİZİNİ	xv

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sayıtları.....	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Şiddet.....	7
2.2. Şiddet Türleri.....	9
2.2.1. Fiziksel Şiddet.....	10
2.2.2. Psikolojik Şiddet.....	10
2.2.3. Cinsel Şiddet	12
2.2.4. Ekonomik Şiddet.....	13
2.3. Türkiye’de Şiddet Mağduru Kadın İle İlgili Anayasal Oluşum ve Hizmet Uygulamaları	14
2.4. Uluslararası Platformda Şiddet Mağduru Kadın İle İlgili Anayasal Oluşum ve Hizmet Uygulamaları	16
2.5. Aile İçi Şiddet Gerekçeleri ve Toplumsal Algı	18

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	21
3.2. Çalışma Grubu	21
3.3. Çalışmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	22
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	23
3.3.2. Kadına Yönelik Eş Şiddeti Ölçeği	23
3.3.3. Beck Depresyon Ölçeği	24
3.3.4. Yaşam Doyum Ölçeği.....	24
3.4. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeğinin Geliştirilme Aşamaları	25
3.4.1. Madde Havuzunun Oluşturulması ve Uzman Görüşü	25
3.4.2. İşlem.....	25
3.4.3. Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirliğinde Kullanılan Analizler	26

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin Geçerlik Çalışmaları	27
4.1.1. Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin Madde Analizine İlişkin Bulgular	27
4.1.2. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Faktör Analizine İlişkin Bulgular	29
4.1.3. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular	34
4.1.4. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Ölçüt Bağıntılı Geçerlik Çalışmaları ...	37
4.2. Kadına Eş Şiddet Ölçeği Güvenirlik Çalışmaları	39
4.2.1. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği İç Tutarlılık Güvenirliğine İlişkin Bulgular	39

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgulara Yönelik Yorumlar	40
--	----

5.2. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Güvenirlik Çalışmalarına İlişkin Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar	41
5.3. Sonuçlar	42
5.4. Öneriler	42
KAYNAKÇA.....	44
EKLER.....	49
ÖZGEÇMİŞ	55

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Çalışma Grubunun KYEŞÖ'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler.....	27
Tablo 2. KYEŞÖ'nden Elde Edilen Madde Analizi Sonuçları.....	28
Tablo 3. Faktör Analizi Sonrasında Kalan Maddelere Ait Faktör Yükleri.....	29
Tablo 4. KYEŞÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	36
Tablo 5. KYEŞÖ, BDÖ1, YDÖ2 Arasındaki Korelasyon Değerleri.....	38
Tablo 6. KYEŞÖ'nin Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlılık Katsayıları.....	39

KISALTMALAR DİZİNİ

KKE: Kadın Konukevi

ŞÖNİM: Şiddet İzleme ve Önleme Merkezi

CEDAW: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

ASPB: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

KYESÖ: Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği

BDÖ: Beck Depresyon Ölçeği

YDÖ: Yaşam Doyum Ölçeği

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği	49
Ek 2. Beck Depresyon Ölçeği	51
Ek 3. Yaşam Doyum Ölçeği.....	54

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem

Ulusal ve Uluslararası platformda “kadın” ve “kadının maruz kaldığı cinsiyet eşitsizliği “ konuları 20. yy başları ile konuşulmaya başlanmış olup, kadının eğitim düzeyinin artması, hızlı ve sınırları aşan haber alma ve haber verme yöntemlerini sağlayan iletişim araçları ile birlikte duyulur hale gelmiştir. Kadın ve şiddet kelimeleri son zamanlarda toplumda artan bir sorun olarak algılansa da bu durum sadece gündem denilen ve sık sık değişen haber başlıkları arasında yer bulduğu için farkına varılmıştır. Kadın ve maruz kaldığı şiddetin insanlık tarihinin var olduğu günden beri süregeldiği bilinmekte olup, Kandiyoti’ye göre ilkel toplumdan bu yana erkeğin avcı, kadının toplayıcı olmasından dolayı, kültürel bilinç aktarımında erkeğe yüklenen bu aktiflik aslında kendi içinde bir gerilim taşır; çünkü erkeklik kazanılan ve kaybedilen bir roldür (Kandiyoti, 1997). Kadının maruz kaldığı şiddetin aile içinde veya romantik ilişkide, iş yerinde, toplumda özellikle erkek tarafından uygulandığı, erkek egemen toplum algısının erkeğin şiddet uygulayıcısı konumunu desteklediği en bilinen gerekçelerden biridir. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995) tarafından yapılan araştırmada şiddet uygulayanların %95 kadarının erkek, şiddet mağdurlarının da %90’dan fazlasının kadın ve çocuklardan oluştuğunu göstermektedir. Erkeğin “güç” ve “statüsü”nü korumak adına en temel haklarından mahrum bıraktığı her yaş ve durumdaki kadınların maruz kaldığı şiddet, yine erkek egemen parlamentolar tarafından belirlenen yasalarla meşrulaştırılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi’nde (1993) kadının

maruz kaldığı şiddet “İster kamusal, ister özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan, cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” şeklinde tanımlanmıştır. Tanım kadının sadece eşi tarafından maruz bırakıldığı şiddeti değil, aile içinde baba veya ağabey figürünün uyguladığı, iş yerinde kadın olmasından kaynaklanan davranış ve tutumların hepsini kapsamıştır. Araştırmada kadının maruz kaldığı şiddeti aile içinde eşi tarafından maruz kaldığı şiddet olarak sınırlandırmayı hedeflemiş olup, uygulanan ölçek ile kadının maruz bırakıldığı şiddetin türlerini ve şiddet mağduru kadının şiddet hakkında ve uygulayan hakkındaki genel algılarını anlamayı amaçlanmıştır.

Kadın Dayanışma Vakfı'nın 2013 yılında yaptığı araştırma sonuçlarına göre; aile içinde kadına yönelik şiddet, bireysel nedenlerden öte genel sistemlerle açıklanabilecek bir olgudur ve aile içi şiddet cinsiyet kökenlidir; yani temelini cinsiyetlerin toplumsal hayattaki eksik ve kusurlu yapılanışından aldığı belirtilmiştir.

Son zamanlarda kadınların eğitim düzeylerinin artması, ekonomik gelir elde edebilecekleri işlerde çalışmaya başlamaları ile eşlerinden ayrılmaları halinde aileye muhtaç hale gelmeden kendi ayakları üzerinde durabilecek olmaları, değişen dünya algısı gibi sebeplerle şiddete baş kaldırma hareketi başlamış olup, kadın dernekleri ve değişen yasal mevzuatlar ile şiddet mağduru kadınların korunmasına ilişkin yeterli olmasa da çalışmalar yapılmaktadır. Ancak değişmeyen erkek yetiştirme algısı ile çatışan kadın hareketi, bir çok kadın cinayetlerine sebep olmaktadır. Bu çelişki ve kadın şiddeti ve ölümleri üzerine yapılan araştırmalar bulunmakla birlikte yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

Bu bağlamda diğer alanyazın taramasında kadına yönelik şiddete ilişkin ölçekler incelenmiş olup Saunders ve ark. (1987) tarafından “Kadının Dövülmesine Yönelik İnançlar Envanteri” geliştirildiği ve ölçeğin “kadını dövmeyi haklılaştırma” ve “şiddeti erkeğin (kocanın) sorumluluğunda tutma” şeklinde 2 alt boyutta değerlendirdiği görülmüştür. Aynı ölçek Haj Yahia (1998) tarafından “Kadına Yönelik Şiddet için Kadını Suçlamak Ölçeği” olarak geliştirilmiş olup, Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. İki ölçekte kadına yönelik şiddet algısında erkek kavramını eş olarak değerlendirmekte olup kadına şiddet konusunda erkeğin ve kadının erkek şiddeti konusunda hak algısına ilişkin sonuçlar elde edilmesini hedeflemektedir. Kılıç (1999)

tarafından “Aile içi Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği” geliştirilmiş olup ölçek 1100 kadın üzerinde uygulanarak 200 maddeden 34 maddeye indirilmiş olup, 121 kadın üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin kadının aile içinde maruz kaldığı şiddetini fiziksel, duygusal, sözel, ekonomik ve cinsel olmak üzere 5 boyutta incelemektedir. Şahin ve Dişsiz (2009) tarafından geliştirilen “Aile içi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirilmiş olup ölçek 400 sağlık personeli üzerinde yapılan bir çalışma ile 20 maddeden oluşmakta olup, şiddeti olağanlaştırma, şiddeti gerçekleştirme, şiddeti nedenselleştirme ve şiddeti saklama alt boyutlarından oluşmaktadır

Belirtilen ölçeklerden de görüleceği üzere genellikle kadının maruz kaldığı şiddetin belirlenmesi, kadına yönelik şiddetin nasıl algılandığı veya kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar üzerinde şiddetin tek bir boyutunun belirleneceği araştırmalar yapılmıştır. Geliştirilen Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği şiddetin türünün ve şiddete ilişkin inanışların belirlenmesi bağlamında benzerlik göstermektedir. Araştırmanın farklı yönü ise, Kadının maruz kaldığı şiddetin üç farklı boyut ile ele alınabilmesi ve ele alınan boyutların birbirleri ile ilişkisinin tespit edilebilmesi açısından önemlidir.

Yukarıdaki literatür taramasında geliştirilmiş olan ölçeklerin kadına yönelik şiddete ilişkin sonuçlarının kadın ve şiddet sorunsalını çok boyutlu algılanabilesi için yeterli sonuçlar veremediği görülmüştür. Ölçeklerin bu dezavantajları dikkate alındığında kadının şiddet mağduriyetini şiddet türü, mağdurun şiddete ilişkin sosyal destek algısı ve mağdurun şiddete ilişkin yaygın inanışlarını ölçme açısından geçerli ve güvenilir olan bir ölçme aracının literatüre kazandırılmasının önemli olduğu sonucuna varılabilir. Ölçeğin alanda kullanılması durumunda örneklem üzerinde şiddete ilişkin hangi tür şiddete maruz kalındığı, şiddetin kadın tarafından nasıl algılandığı, bu konudaki yaygın inanışları ve şiddet ile ilgili sosyal destek talebine ilişkin çok boyutlu bir sonuç elde edilebilmesi açısından önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç; kadına yönelik uygulanan eş şiddetini (fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik) ve şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin inanışları ve sosyal destek algısına

ilişkin bilgiler edinilmesini sağlayacak geçerli ve güvenilir ölçme aracı geliştirmektir. Bu genel amaç ile belirlenen alt amaçlar şöyledir;

- 1.KadınaYönelik Eş Şiddeti Ölçeği'ne ilişkin elde edilen madde toplam puan korelasyonları ne düzeydedir?
- 2.KadınaYönelik Eş Şiddeti Ölçeği açımlayıcı faktör yapısı nasıldır?
3. Kadına Yönelik Eş Şiddeti Ölçeğ'nin doğrulayıcı faktör yapısı nasıldır?
- 4.Kadına Yönelik Eş Şiddeti Ölçeği'nin benzer ölçekler geçerlilik çalışması kapsamında "Beck Depresyon Ölçeği" ile ölçüt bağıntısı ne düzeydedir?
- 5.Kadına Yönelik Eş Şiddeti Ölçeği'nin farklı ölçekler geçerlilik çalışması kapsamında "Yaşam Doyumu Ölçeği" ile korelasyonu ne düzeydedir?
- 6.Kadına Yönelik Eş Şiddeti Ölçeği'nden elde edilen ölçümlerin toplam puan ve alt ölçek puanları için iç tutarlılık katsayıları ne düzeydedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın amacı, şiddet mağduriyeti çok kısa süre önce konuşulmaya başlanılan ve çözülmeye çalışılan toplumun ve ailenin yapı taşlarından biri olan kadın odağında şiddeti değerlendirmektedir. Kadınların şiddet mağduriyetinin erkek odaklı olduğu yapılan araştırmalardan edinilmiş olup, evlilik birlikteliği içinde kadının şiddet mağduriyeti bilinmekle beraber gizemini koruyan ve mahrem sayılan bir konudur. Aile sorunlarının aile içinde kalması algısının toplum tarafından kadına yüklenmesi ve kurulan ata-erkil aile yapısının kadını şiddete karşı savunmasız bırakmaktadır. Kadının şiddet ile ilişkisi sadece bireysel bir sorun olarak ele alınmamalıdır. Kadının toplumsal cinsiyet rolü olan annelik rolü nedeniyle içinde çocuk yetiştirme görevini üstlendiği için sağlıklı birey yetiştirilememekte şiddet davranışı nesilden nesile artarak devam etmektedir.

Araştırmamızın odağının eş şiddeti mağduru olan kadınlara yönelmesinin sebebi öncelikle bu konudaki yetersiz araştırma bulgularının bir nebze olsun aydınlatılması ve çeşitli eğitim, ekonomik ve yaşlardaki kadınların şiddet mağduriyetlerine ilişkin net

veriler elde edebilmektedir. Yapılan araştırmalar kadınların şiddet mağduru olduklarına ilişkin oranlar verse de şiddetin t¼r¼, şiddet mağdurunun şiddete ilişkin algısı ve tutumunu, sosyal destek boyutlarını, şiddete dair inançlarını ve genel geğer kabul edilen bazı cinsiyetçi s¼y¼lemleri içselleştirmeleri açısından çok boyutlu sonuçlar ile durumu g¼rmemize el vermektedir. Aynı zamanda oluşturulan ¼lekte kullanılan c¼mlelerin k¼lt¼rel değerlere uygun, her eğitim durumundaki kadının algılayıp cevap verebilmesi açısından ¼nemlidir. Kadınların cinsiyet eşişsizliği algılarının ¼l¼lmesi amacıyla k¼lt¼re uygun maddeler seçilerek var olan ¼nyargıların saptanması amaçlanmıştır.

Bu araştırmada eşi şiddeti fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere çok boyutlu ele alınmış ve bu bağlamda ilgili literat¼re ve uygulamacılara ¼nemli katkılar getireceği d¼ř¼n¼lmektedir. Bu alışma, eşi şiddetini çok boyutlu ele alması nedeniyle diğer ¼lme araçlarından farklılık g¼stermekte ve bu y¼n¼yle ¼zg¼n bir çalışma olduğu s¼y¼lenebilir. Gelecekte yapılacak çalışmalar açısından bakıldığında ise kadına y¼nelik şiddetin toplumsal bir veri haritası çıkartmada da kullanılabileceği ve hangi alanlarda m¼dahalelere ihtiyaç duyulduğunun belirlenebilmesinde bu ¼lme aracının ¼nemli bir fonksiyonu olacağı d¼ř¼n¼lmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmada seçilen ¼rneklemin evreni temsil edebilecek yeterlikte olduğu,
2. ¼rneklem grubunu oluşturan kadınların verdikleri yanıtların doğruyu yansıttığı,
3. ¼rneklem grubunu oluşturan kadınların soruları doğru bir şekilde algıladıkları,

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma 2018-2019 yılı ile,
2. Bu çalışmanın evreni Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Kadın Konukevleri'nde kalan, şiddet ¼nleme ve İzleme Merkezi'ne başvuran ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda aktif olarak ¼ęretmenlik g¼revini devam ettiren ve tesad¼fi ¼rneklemele seçilen kadınlar,
3. Araştırma ulaşılabilen literat¼r ile,

4. Veri toplama araçlarındaki ifadelerle sınırlıdır

1.6.Tanımlar

Şiddet Mağduru Kadın: Her hangi bir gerekçe ile cinsiyet temelli bir tutum göstererek eşi, ailesi veya sosyal çevresi tarafından fiziksel, psikolojik, ekonomik veya cinsel şiddete maruz kalan kadındır.

Şiddet: Bir yaralanma ya da yaralanma tehlikesi, ölüm, psikolojik hasar, gelişim bozukluğu ya da yoksunlukla sonuçlanan, bir kişiye, kişinin kendi kendine, bir grup ya da topluma kasıtlı olarak fiziksel ya da duygusal zor kullanması, güç uygulaması veya tehdididir (WHO, 2002; 5).

Kadın Konukevi: Şiddet mağduru olan kadınların devlet korunması talebi ile kolluk kuvvetine başvurması sonrasında yerleştirildikleri ve Kadın Konukevi Yönetmeliği esasına dayanarak yerel yönetimler veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak açılan kadınların ve çocukların kalabileceği yatılı kuruluş olarak tanımlanır.

ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi): Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki İl Müdürlüklerine bağlı olarak açılan ve şiddet mağduru kadınların ekonomik, psikolojik ve barınma tedbirlerini sağlamak, gerekli iş ve işlemlerini yürütülmesi amacıyla kurulan kuruluştur.

CEDAW: 1979 yılında Birleşmiş Milletler bünyesinde imzalanan ve ülkelerin imzalarına sunulan, imzalayan ülkelerin kadına karşı pozitif ayrımcılık içeren yükümlülüklerini uygulamakla sorumlu oldukları Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni tanımlar.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Şiddet

Şiddet Latince “Violentia” kelimesinden gelmektedir. Violentia, şiddet, sert ya da acımasız kişilik, güç demektir (Michaud,1991). Türkçeye ise Arapça dilinden gelmektedir. Türk Dil Kurumu tarafından Türkçe Sözlüğünde “Bir hareketin, gücün derecesi, yeğnlik sertlik, duygu ve davranışta aşırılık, kaba güç” şeklinde tanımlanmıştır. (<http://www.tdk.gov.tr>) Türk Ceza Kanunu 28. Madde (Özgenç,2006) açıklamasında şiddet ve cebir kavramı es anlamlı tutulmuştur.” Cebir (zorlayıcı kuvvet, kampulsif kuvvet), genel anlamı ile bir kişiye halen hissedeceği bir kötülük, tecavüz icrası suretiyle, bu veya bir üçüncü kişinin iradesi ve davranışları üzerinde zecri bir etki meydana getirilmesidir.” diye tanımlanmıştır.

Şiddet bir başka tanımı ile kişilere ya da nesnelere çeşitli boyutlarda zarar vermeyi içeren güçlü, kontrolsüz, aşırı, birdenbire, amaçsız olabilen, toplum ya da bireysel görülebilen bir olgudur (Yıldırım, 1998).

Şiddet, bireyin varlığını kasıtlı bir şekilde tehdit eden ve zarar verme, aşağılama gibi amaçlar güden eylemlerin tümüdür. Günümüzde toplumda kadın, erkek ve çocuğun çeşitli gerekçelerde şiddete maruz kaldığını gerek yaşamsal deneyimler gerekse medya aracılığı ile gözlemliyoruz. Şiddet, bireyin en özel yaşantısı olan aileden başlayarak, iş ve toplumsal hayatında maruz kaldığı, temel insan haklarını ihlal eden ve dil, din, ırk veya cinsiyet gözeterek yapılan olumsuz davranışların tümünü içerir.

Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, sahip olunan fiziksel güçlülük halinin tehditle ya da direkt kendine, bir başkasına, bir gruba, topluluğa karşı yaralanma, fizyolojik hasar, gelişme bozukluğu ya da gerilikle sonuçlanacak veya sonuçlanma ihtimali yüksek olarak

uygulanması şeklinde ifade edilmektedir(WHO, 2002; akt.Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, 2006).

Freud'un görüşü doğrultusunda, şiddet insanın doğuşundan itibaren gelen içgüdüdür ve kaçınılmaz şekildedir. Freud'un ifadesini benzeri olan Lorenz'e göre şiddet, boşalma yolları arayan ve kendini açığa çıkarmak için uygun bir ortam olmasını bekleyen, kalımsal olarak programlanmış ve doğuştan bir içgüdüden kaynaklanmaktadır (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1998; Yanikkerem, 2002; Baysan, 2003)

Yakın zamana kadar kadına yönelik şiddetin sebebinin ruhsal bozukluklardan kaynaklandığı düşünülmüştür. Ancak günümüzde şiddetin sadece tek bir nedene bağlı olamayacağı, şiddetin sebeplerinin karmaşık olduğu görülmüştür. Son yıllarda toplumun şiddet algısının, basın yayın organlarının, kültürel değerlerin, toplumsal iletişimsizlik ve güvensizliğin, ekonomik nedenlerin, göçün ve çevrenin kadına yönelik şiddet açısından belirleyici olduğu gözlenmiştir (Eryılmaz, 2001; Krug ve diğerleri, 2002; Baysan, 2003; Ünal ve Bilge 2004).

Birçok farklı toplumda yapılan araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, küçük yaş, yoksulluk ve eşten boşanmış olma gibi faktörlerin kadınların şiddet görme oranlarını arttırdığını ortaya koymuştur. Tehlikenin büyüklüğünü kavrayabilmek adına yılda 1.6 milyondan fazla sayıda insanın şiddet yüzünden hayatını kaybettiğini vurgulamak büyük bir önem teşkil ediyor (Dünya Sağlık Örgütü, 2002).

Tüm dünyada yaklaşık olarak kadınların üçte birinin aile içinde şiddetle karşı karşıya kaldığı anlaşılmaktadır (Nayak, 2003). El Zanaty ve WAY (2006) tarafından yapılmış olan araştırmaya göre; Mısır'daki kadınların yarısından fazlasının aile içi fiziksel şiddete maruz kaldığı, bunların %72'sinde şiddet uygulayanın koca olduğu belirlenmiştir.

Sıcak Yuva Masalı isimli kitapta eş ilişkisindeki şiddetin teorik olarak her eşin karşı tarafa uygulayabilir olması gerektiği ancak araştırmaların sonucuna göre, eş ilişkisindeki şiddet olaylarının %90 oranından fazlasının kadının şiddete uğradığını gösterdiği görülmüştür. Toplumun kendi yapısında yer alan ataerkil yapının hem aile içinde hem aile dışında üretilerek kadını erkek karşısında ikincil konuma yerleştirdiğini, bu nedenle kocanın eşine uyguladığı şiddeti toplumda var olan erkek merkezli yapıyı koruyan bir güç aracı olarak gördüğü ifade edilmiştir (İlkaracan, Gülçür, Arın, 1996).

Özellikle kadın ve çocukların fiziksel güç yetersizliği, ekonomik gelir elde edememe, eğitim oranlarına düşüklük gibi çeşitli sebeplerle toplumda şiddet mağduru oldukları görülmektedir. Şiddetin aile içinde meydana gelmesi süreklilik kazanmasına, şiddet mağdurunun şiddet döngüsünden ayrılamamasına veya muhtaciyetine sebep olmaktadır. Aynı zamanda şiddetin aile içinde daha zor tespit edildiği, toplumun aile içinde olanların gizli kalması şeklinde yanlış genel inançlarının olduğu kanaatine varılmıştır. Kültürel algıların devlet yasaları ile desteklenmesi ve aile içinde yaşanan sorunların devlet koruması altında algılanmaması aile içinde şiddet gören kadın ve çocuğa müdahale ve tespiti zorlaştırmakta, şiddetin önlenmesi konusunda da yetersiz kalınmasına sebep olmaktadır. Türkiye’de de yüzyıllar boyunca, erkeğin eşini ya da kızını dövmesi, erkeğin hakkı ve hatta ‘görevi’ olarak kabul edilmiş,” kızını dövmeyen dizini döver” yaklaşımı ile adeta desteklenmiştir (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

Kadına yönelik şiddet, fiziksel, cinsel ya da psikolojik herhangi bir zararla sonuçlanacak ya da böyle bir zarara yol açma olasılığı bulunan herhangi bir alandaki herhangi bir tehdit ya da davranış olarak tanımlanmıştır. Bir insan hakları ihlali ve toplumların ilerlemesinin önünde önemli bir engel olan kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi ile mağdurların korunması amacıyla uluslararası kuruluşlar ve devletler çeşitli yasal ve idari tedbirler almaktadırlar (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2008; Kadın Sığınma Evleri Kılavuzu, 2008). Buna rağmen, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yapılan çalışmalar sonucunda kadınların %20-50’sinin eşi tarafından şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (Güler, Tel ve Tuncay, 2005).

2.2. Şiddet Türleri

Şiddet, bir insanın bir diğerine bilerek ya da bilmeyerek, fiziksel ya da fiziksel olmayan biçimlerde acı ve zarar vermesi; gizli ya da açık saldırılar, güç ve üstünlük taslamak, iğneleyici davranmak, tedirgin etmek, yapmak istemediğini yaptırmak ya da yapmak istediğini yaptırmamak, engellemek gibi kişi üzerinde egemenlik sağlamaya yönelik her tür saldırganlık dahil olmak üzere, fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik acı çektirme ve zarar verme olarak tanımlanır (Işık,1995). Şiddet kavramı fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olarak dört alt başlığa ayrılmaktadır.

2.2.1. Fiziksel Şiddet

Tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, kolunu bükme, boğazını sıkma, bağlamak, saçını çekmek, kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yakmak, vücudunda sigara söndürmek, ellerini veya ayaklarını ezmek, sakat bırakmak, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler fiziksel şiddettir (Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı, 2008).

İreland ve Smith'in (2009) araştırmasına göre, günümüzde birçok çocuk aile içi şiddete maruz kalarak yetişmekte ve ergenlik dönemlerinde yakın ilişkilerinde şiddet gösterme eğilimi göstermektedir. Bu sonucu destekleyen bir görüş olarak Bandura (1977), şiddete maruz kalmanın çocuklara şiddetin normal ve amaçlara ulaşmak için kabul edilebilir bir yöntem olduğunu gösterdiğini ve bu durumda bireyin yetişkinlik döneminde şiddet içerikli anti-sosyal davranışlar sergilemesinin kaçınılmaz olacağını öne sürmüştür.

Fiziksel şiddetin bedensel güç, üstünlük ile alakalı olduğu görülmektedir. Özellikle toplum tarafından da egemenlik algısı ile güçlendirilen erkekler kadın ve çocuklar üzerinde şiddet uygulayabilmektedir. Fiziksel şiddet, karşısındakinin bedensel bütünlüğünü bozmaya, zarar vermeye yönelik yapılan her türlü eylemi içermekte olup, kişinin bedensel faaliyetlerinde kısıtlama, engel oluşturma gibi sonuçlar da içerebilmektedir. Aile içinde fiziksel şiddet ilk olarak görülebilecek, tespit edilebilecek veya adli süreçte bulgularının Genel Adli Muayene veya Darp- Cebir Raporları ile tespit edilmesinin sağlanabileceği şiddet türüdür. Fiziksel şiddet, kişinin bedeninde ve ruhsal sağlığında uzun veya kısa vadede sonuçlara sebep olabilmektedir.

2.2.2. Psikolojik Şiddet

Bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, ailesiyle akrabalarıyla, komşularıyla, arkadaşları ya da başkalarıyla görüştürmemek, eve kapatmak, küçük düşürmek, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında

tutmak, başka kadınlarla kıyaslamak, kadının nasıl giyineceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kadının kendini geliştirmesine engel olmak gibi eylemler psikolojik şiddettir (Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı, 2008).

Mor Çatı tarafından yayımlanan Evdeki Terör isimli kitapta duygusal şiddetin, “Mor Çatı’ya yalnızca duygusal şiddete uğradığı için başvuran kadın çok az. Duygusal şiddeti açıklayabilecek bilinçteki kadın sayısının azlığı nedeniyle başvuru düşük gözükabilir. Erkek egemenliğinin sürdürülmesinin temel aracı olarak duygusal şiddet tüm kadınların farklı derecelerde maruz kaldığı bir şiddet türüdür. Duygusal şiddet, fiziksel şiddeti içermiyor olsa da, her an, fiziksel şiddete dönüşme riski taşır. Çok uzun süreli duygusal şiddet yaşamış kadınların bedenlerinde morluk ve yara olmasa da ruhsal ve psikosomatik zedelenmeler görülür.” Şeklinde ifade edildiği görülür (<https://www.morcati.org.tr>).

Ellsberg and Heisse (2005)’e göre; 50 ülkede, nüfus temelli olarak gerçekleştirilen 80 çalışmada; evli veya partneri olan kadınların %10 ile %60 arasında değişim gösteren oranlarda en az bir kez eş ya da partneri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldığı saptanmıştır. Çalışmaların çoğunda yaşam boyu prevalans %20 ile %50 arasında değişmektedir. Kocaları veya partnerleri tarafından ağır fiziksel şiddete maruz bırakılan kadınların oranının ise %4 ile %49 arasında olma durumu görülmektedir.

Psikolojik şiddet, kimi kaynaklarda duygusal şiddet, kimi kaynaklarda da sözel şiddet başlıkları ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak psikolojik, sözel veya duygusal şiddet başlıkları kişinin ruh sağlığını, psikolojik çökkünlük yaratmayı, kişi de korkma, sinme, davranış değişikliklerini oluşturmayı hedeflemektedir. Psikolojik şiddet mağdurları açısından ispatlanması zor ve bulguları ile ilgili düzenlenen raporlar arasında değişiklik görülebildiği için, şiddet olarak algılanmada veya şikayet edilmede en çok ertelemeye maruz kalının şiddet türüdür. Kadın Konukevi’nde kalan kadınlar ile yapılan görüşmelerde, eşleri tarafından maruz kaldıkları psikolojik şiddeti şiddet olarak algılamakta zorlandıkları ve görüşme esnasında gördüğü şiddeti anlatırken bahsetmedikleri gözlemlenmiştir. Yine psikolojik şiddet mağduru kadınların çocuklarına psikolojik şiddet uyguladıkları ve bu konu hakkında kaygılarının olmadığı gözlemlenmiştir.

Kadınların eşlerinden gördüğü en önemli duygusal şiddetten birinin çocukları ile görüştürmemek olduğu gözlemlenmiş olup, kadının diğer şiddet türlerine veya şiddet gördüğü ilişki veya evliliğe katlanmasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Kadınların aileleri veya diğer sosyal desteklerinden eşlerinden ayrılma halinde çocuklarını bırakıp gelmesi talep edilmekte, bu durum da kadının şiddete karşı duruşuna aile veya toplum boyutlarında psikolojik şiddet görmesine sebep olmaktadır.

2.2.3. Cinsel Şiddet

Evli olduğu kişi bile olsa kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimlerde cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya, kürtaja, enseste (akrabalar arası cinsel taciz ve tecavüz), fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla – mektupla ya da sözlü cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler cinsel şiddettir (Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı, 2008).

Bradshaw (1995) cinsel tacizi dört aşamada sınıflandırmıştır:

- Fiziksel cinsel taciz: Bu istismar türü elle cinsel amaçlı dokunmayı içerir. Taciz içeren davranışlar arasında cinsel motivasyonla öpme, sarılma, her tür cinsel amaçlı dokunuş ve okşamayı içermektedir.
- Açık cinsel taciz: Röntgencilik ve teşhirciliği içerir.
- Üstü kapalı cinsel taciz: Sözlü, uygun olmayan cinsel konuşmaları içerir. Sınırların aşılması çocukların anne babalarının cinsel davranışlarına tanık olmalarıdır. Çocuklara hiçbir mahremiyet olanağının tanınmaması da bu kapsamda yer almaktadır
- Duygusal cinsel taciz: Duygusal cinsel taciz kuşaklar arası bağlanmanın sonucudur. Anne babadan birinin ya da her ikisinin çocuklardan biriyle olağan dışı bir ilişki içinde bulunmasına sık rastlanır. Anne baba aslında kendi duygusal gereksinimlerini karşılamak amacıyla çocuğu kullanmaktadır.

Cinsel şiddet mağduru kadınların mağduriyetlerini ifade etmekte sıkıntı yaşadığı, alan çalışmasında en çok karşımıza çıkan sorunlardan biridir. Çünkü kadının şikayetçi olmak için başvuru yaptığı kolluk kuvvetleri veya savcılık gibi birimlerde kadının cinsel mağduriyetini anlamak üzerine ifade almak, görevli kadın personel desteği ile ifade alma vb tutumlar yerine, kadının ne giydiğini, neden erkekle baş başa olduğunu, evine gelip gelmediği veya daha öncesinde kendi rızası ile cinsellik yaşayıp yaşamadığı şeklinde ifadeler ile suçlayıcı davranıldığı bilinmektedir. Cinsel şiddet mağduru kadınlara

yaşadıkları şiddeti defalarca anlattırma, raporu aradan geçen belirli süreden sonra yenileme ve olay sonrasında psikolojik iz bırakmadığı şeklindeki iddialar ile hafifletmeye çalışmak, sistem tarafından uygulanan farklı bir cinsel şiddettir.

Özellikle aile içi cinsel istismar mağduru kadınlar ile yapılan görüşmelerde, durumu çeşitli akrabalık bağı olan kişilere açtığı ancak bu durumun öğrenilmesi halinde aile bütünlüğünün bozulması kaygısının kendisine yüklenerek şiddete boyun eğmeye devam ettiği şeklinde beyanlara rastlanılmaktadır. Bu durum kültürel olarak aile bütünlüğüne verilen önemin kadına verilen önemi bünyesinde eriterek, kadının birey olma ve insan haklarından mahrum kalmasına sebep olduğunu düşündürmektedir. Kadının mağduriyetine odaklanmaktan ziyade şiddeti ifade etmesi öfke ile karşılanarak, aile içinden dışlama, çocukları ile görüştürmeme gibi psikolojik şiddet boyutu ile desteklenmektedir. Kadının cinselliği günümüzde toplumsal bir tartışma konusu olduğundan, cinsel mağduriyeti de toplumsal algılara göre cezalandırılmaktadır.

2.2.4. Ekonomik Şiddet

Para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, kadının malları ve diğer gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar vermek gibi eylemler ekonomik şiddettir (Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı, 2008). Türkiye’de kadınların eğitim öğretime devam etmesinin “baba” veya “eş” olan erkek tarafından engellenmesi, çalışma izni verilmemesi dolaylı yollarla yapılan ekonomik şiddet uygulamalarıdır.

Kadına yönelik ekonomik şiddet, dar anlamda kadınların ev içinde ve ev dışında ürettiklerine el koyma, onlardan yoksun bırakılma anlamına gelen ekonomik şiddet daha geniş tanımlanırsa kadının evde yaratmış olduğu ürünlere el koyarak, onu ücretsiz aile işçisi olarak kullanmak, kadınları çocuklara ve yardıma muhtaç hasta ve sakatlara bakmakla yükümlü tutarak emeğini karşılıksız bırakmak, kadını, kamusal alanda çalışmasına rağmen kazancına el koyarak onu mahrum etmek, evlenirken ya da evlendikten sonra kadının sahip olduğu takı ve parasına el koymak, kadına çalışmak istemesine rağmen izin vermemek ya da kadını zorla çalıştırmak, başlık parası karşılığı

onu satmak, mirastan yoksun bırakmak, boşandıktan sonra nafaka ödemeyerek onu mağdur etmek vb.dir (Işık, 2007:115-116).

Kadının ekonomik bağımlılığı, maruz kaldığı şiddete boyu eğmesi gerekliliği şeklinde algılanmakta olup, kadının toplumsal ve yönetsel olarak desteklenmemesi bu algıyı değiştirilemez kılmaktadır. Örneğin, şiddet gördüğü için eşinden ayrılmak isteyen bir kadının çocuklarının velayeti işi olmadığı gerekçesi ile şiddet uygulayıcıya verilebilmekte, bu durum da kadını çocukları veya şiddet görmeye razı olma arasında bir tercihte bırakmaktadır. Oysa burada toplum, sivil toplum kuruluşları veya konuya ilişkin kamu kurumlarının kadının iş edinmesi, bu süreçte çocukları ile yaşamını idame ettirebilmesi için desteklemesi gerekmektedir. Kadının eşinden ekonomik gelirinin olması halinde ayrılması da toplumun kadına “çok okudu ondan ayrıldı, parayı buldu kocayı boşadı, kadının kariyeri erkekten iyi olmamalı” şeklinde ibarelerle şiddet uygulamasına sebep olmaktadır.

2.3. Türkiye’de Şiddet Mağduru Kadın İle İlgili Anayasal Oluşum Ve Hizmet Uygulamaları

Son yıllarda yaşanan kadın cinayetleri ile birlikte aile içi şiddet ve şiddet mağduru kadınlar Türkiye’nin bir sosyal sorun olarak daha çok dikkatini çekmiştir. Yapılan durum tespitleri ile anayasal süreçte değişiklik ve yenilikler gerçekleştirilerek şiddet mağduru kadınların can ve mal güvenliği sosyal devlet anlayışına uygun olarak iyileştirilmiştir. Kadınların yasal hakları sağlanan hizmet ve imkânlar ile ilgili bilgilendirme ve rehberlik çalışmaları medya kanalları aracılığı ile yaygınlaştırılmış ve kamuoyunun bilgi düzeyinde artış sağlanmıştır. Kadınların anayasal hakları hakkında bilgi edinmek için 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Türk Ceza Kanunu ve Medeni Kanun, incelenmelidir.

17.01.1998 tarihinde yürürlüğe girerek 20.03.2012 tarihinde 6284 sayılı Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un kabulüne kadar geçerli olan 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddete uğrayan kişinin korunması için özel bir kanun olarak işlev görmüştür. Bu kanunda aile içi şiddete maruz kalan aile bireylerinin özellikle kadınların ve çocukların korunması amacıyla, şiddet uygulayan aile bireyi hakkında alınabilecek tedbirler yer almaktadır. Koruma kararı

kapsamındaki tedbirlerin uygulama süresi en fazla altı aydır. Süre devam ederken veya süre bittikten sonra şiddet tekrar ederse, yeniden koruma kararı alınması için başvurulabilir. Mahkeme, şiddet uygulayan kişinin 6 aya kadar yaşanılan evden uzaklaştırılması, ortak evin dışında ikamet halinde bu eve veya iş yerine gelinmemesi veya evden uzaklaştırılan bireyin evin ortak giderlerini sağlaması tedbiri kararlarını verebilir. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun kapsamında yapılan işlemler için hiçbir masraf alınmaz. Cumhuriyet Savcılığı koruma kararının uygulamasını kolluk kuvvetleri aracılığı ile izler (Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı, 2008). 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Türkiye’de aile içindeki şiddetin varlığının kabul edilmesi, şiddet ile ilgili tedbirlerin alınabileceği, bu konuda kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliği ile çalışmasının önemini anlaşılması hususunda bir basamak oluşturmuştur. Ailenin Korunmasına Dair Kanun, aile içinde şiddetle mücadele eden meslek elemanlarına Türkiye’de kadının şiddet görmesi konusundaki ketumluğu ve konuya müdahil olma hususunda insanların endişesini göstermiştir. Kanunun bu temel misyonunu tamamlaması ve Türkiye’de aile içinde şiddet sorununun kabulü ile birlikte konunun odak noktası olan kadına karşı şiddetin ifade edilebildiği bir kanunun gerekliliği tespit edilmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı adıyla bir devlet birimi kurulmuş, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nü bu Bakanlık altında kadına şiddet ve aile içinde şiddet mağdurları ile daha ayrıntılı çalışabilmesi amacıyla güçlendirilmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün verileri bu alanda çalışan meslek elemanları ve mağdur kadınların değişen şiddet profili ile birlikte yeni bir kanun ile desteklenmesinin gerekli olduğu tespit edilmiştir. Yeni oluşturulacak kanuna kadına şiddet alanında çalışan, bu alanda mesleki ve akademik birikimi olan tüm meslek elemanlarından aladaki çalışma zorlukları, ihtiyaçlar, ihtiyaç duyulan değişiklikler hakkında brifing raporları istenmiştir. Ankara odaklı yapılan çalışmalar sonucunda 6284 sayılı Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun oluşturularak 20.03.2012 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla birlikte Türkiye’de ilk kez kadına pozitif ayrımcılık sağlamayı hedefleyen ve isminde “kadın”ın bulunduğu, “kadına şiddet”in resmen geçtiği bir kanun olarak yürürlüğe girmesi sağlanmıştır.

6284 sayılı Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da dikkat çekici olarak bir çok kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği içerisinde çalışmasının gerekliliği net hükümlerle belirtilmiş olmasıdır. Kolluk kuvvetlerinin, Aile Mahkemesi hakimlerinin, idari amirlerin görev, yetki ve sorumlulukları belirginleştirerek, sorumlulukların yerine

getirilmesi hususunda bağlayıcı ifadeler kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca kanunun şiddet mağduru kadının gizlilik ve güveninin sağlanabilmesi için teknik takip olanakları, ihtiyaç tespit halinde kimlik bilgilerinin değiştirilmesi, iş yeri değişikliğinin uygun görülmesi gibi ayrıntılar içerdiği görülmüştür. Bu kanunun uygulanabilmesi için gerekli merkez ve hizmet modelleri tasarlanarak, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin kurulması hakkında Müdürlüklere kanun taslakları ulaştırılmış, 2013 yılının sonuna kadar ŞÖNİM (Şiddet İzleme ve Önleme Merkezi)'in tüm ilerde açılmış olacağı şeklinde planlamalar yapılmıştır. Şiddet mağduru kadın ve çocukların barınma, sağlık, eğitim ve psikolojik destek ihtiyaçlarını karşılama amacıyla 12.07.1998 yılında yürürlüğe giren Kadın Konukevleri Yönetmeliği ile Kadın Konukevi hizmet modeli oluşturulmuş, hizmetin uygulamalarında yaşanan aksaklık ve eksikler süreç içerisinde hızla yenileme göstermiştir. Kadın Konukevi hizmet modelinin şiddet mağduru kadın ve çocuklar konusunda gittikçe güçlenen ve ihtiyaçlara hizmet etmeye başlayan bir hale dönüşmüş olmasına rağmen, şiddet uygulayanın rehabilitesinden uzaklaşarak, şiddet görenin baştan düzen kurmakla yüz yüze kalması ve şiddet uygulayıcısı olan erkeğin dokunulmazlığının bozulmamaya çalışılması ise ironiktir.

Bir diğer kanun olan Türk Ceza Kanununa göre; kasten veya tedbirsizlik nedeniyle yaralamak, eziyet, çocuk düşürmek, izinsiz kısırlaştırmak, bir kişiyi zorla alıkoymak, çalışma özgürlüğünü engellemek, birden fazla evlenmek, töre veya namus cinayetleri, kötü davranışta bulunma, destek ve bakım yükümlülüğünü yerine getirmeme, hakaret etmek, tehdit etmek, cinsel taciz ve saldırı, bekaret kontrolü, fuhuşa zorlamak, huzur bozmak, konut dokunulmazlığının ihlali, çocuğun kaçırılması ve alıkonulması gibi başlıklardaki davranışlar suç unsuru sayılmaktadır (Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı, 2008).

2.4. Uluslararası Platformda Şiddet Mağduru Kadın İle İlgili Anayasal Oluşum Ve Hizmet Uygulamaları

Türkiye’de olduğu gibi uluslararası platformda da kadın, kadına şiddet ve kadın hakları gibi konularda yapılan çalışmalar yeni yapılmakta olup, dünyanın büyük bir kısmında kadınların temel insan haklarından dahi faydalanamadığı bilinmektedir. Uluslararası yapılan çalışmalar Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları çalışmalarının kadın, çocuk gibi alt başlıklarla irdelenmesi ile başlamıştır. 1946 yılında kadın üzerine araştırmalar ve

çalışmalar yapmak üzere Birleşmiş Milletlere bağlı Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuştur. Yapılan ilk çalışmaların kadınlara temel insan hakları olarak bulunan bazı haklarını kullanması amacı güttüğü görülmektedir. 1952 yılında Kadınların Siyasi Haklar Sözleşmesi, 1957 yılında Evli Kadınların Vatandaşlığı Sözleşmesi ve 1962 yılında Evlilikte Rıza ve Asgari Evlilik Yaşı ve Evliliklerin Kayıt Altına Alınması Sözleşmesi bu çalışmalara örnek gösterilebilir. Evlilikte Rıza ve Asgari Evlilik Yaşı ve Evliliklerin Kayıt Altına Alınması Sözleşmesi maddeleri incelendiğinde ülkemizde ve bir çok ülkede halen giderilmeye çalışılan çocuk gelin, görücü usulü rıza sormaksızın evlendirme veya dini nikahlı birlikteliklerin önüne geçilmeye çalışıldığı görülmektedir. Türkiye tarafından da 1981 yılında imzalanan ve kadını pozitif ayrımcılığa ihtiyaç duyulan sınıfa alan 1979 yılında Birleşmiş Milletlerin imzaladığı Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi 1985'te ülkemizde iç hukuka girmiştir. 1995 yılında Çocuk Haklarına Dair Sözleşme imzalanmış olup, kadınların çocuk yaşta maruz bırakıldıkları çocuk evlilik yasaklanmıştır. Bu sözleşmenin ülkemizde kabul edilmesi 1995 yılını bulmuş ve hala düzenlenen raporlarla uygulanmaya çalışılmaktadır. 1950 yılında Avrupa Konseyi tarafından imzalanan Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme 2002 yılına kadar kadına şiddeti insan hakları ihlali olarak değerlendirmiş olup, suç kapsamında görmemiştir. 1995 yılında Pekin'de düzenlenen Kadın Konferansı'nda ilk kez kadına karşı şiddetin sonlanmasında devletlerin sorumluluk alması gerekliliği belirtilmiş ve bu sonuç bu tarihten sonra düzenlenen çalışmalarda devletin de şiddet mağduru için çalışmalar algısı taşıması gerekliliğini az da olsa sağlamıştır. Kadına Karşı Şiddeti Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırmaya İlişkin İnter Amerikan Sözleşmesi özel ya da kamusal alanda kadına yönelik uygulanan şiddeti önlemede devleti sorumlu tutmuştur. Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Amacıyla Düzenlenen Sözleşmenin uygulanıp uygulanmadığının denetlenmesinin gerekliliğini belirten ek bir İhtiyari Protokol imzalanmış olup, 2002 yılında TBMM tarafından da kabul edilmiştir. Son olarak da Avrupa Konseyi tarafından 2006 yılında imzalanan Parlamenter Meclisi'nde kadına şiddet ve cinsiyet eşitsizliği kınanmıştır. Ülkelerin imzalamış oldukları sözleşme ve protokollerin uygulayıp uygulamadığı düzenli olarak takip edilmekte, yıllık raporlarla düzenlenmesi gereken süreçler belirtilmektedir. Ülkeler uluslar arası sözleşmeleri esas alarak iç hukukunu düzenlemekte gerekli yasalarını oluşturmaktadır.

2.5. Aile İçi Şiddet Gerekçeleri Ve Toplumsal Algı

Kadın hareketlerinin çığlıkları ancak 1960'lı yıllardan sonra duyulmaya başlamış ve artık dünya kadına yönelik şiddeti tanımlamaya, sorgulamaya, şiddeti önlemeye yönelik bir dizi önlemler almaya başlamıştır (Altınay ve Arat, 2007). Geç başlanmış bu farkındalık sebebiyle toplumda şiddetten çok, normleştirilmiş şiddet algısı ile mücadele edilmesi gerekmektedir. Kültürel örüntüler, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, cinsiyetler arası süregelen eşitsizlikler nedeniyle kadına yönelik şiddet toplumda gizli veya alenen desteklenmekte, hatta çoğu zaman 'namus' bahanesiyle yüceltilmekte, ödüllendirilmektedir. Böylece kadına yönelik şiddet öğrenilmiş ve pekiştirilmiş bir davranış olarak nesilden nesile devredilmektedir (Baykal, 2008).

Şiddet sağlıklı bir toplum oluşumunun önündeki en büyük engellerden biri olarak görülebilir. Toplumun en temel yapısı olan ailenin bütünlüğünü ve ailenin sağlıklı bireyler yetiştirme misyonunu tehlikeye atan şiddet olgusunun gerekçeleri sosyolojik bir olgu olmakla birlikte şiddet mağduru kadın ve çocukların toplum içindeki psikolojik durumları ve etkileri irdelenmelidir. Şiddetin okullar, hastaneler, adliyelerde sıkça karşımıza çıkması, medya aracılığı ile günlük haber başlıklarımızı oluşturması toplumun kendisini güvende hissetmemesine sebep olmakta, ailelerin ve bireylerin insanla iletişimde sağlıklı iletişim becerileri kurmalarına engel olabilmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 2008 yılında yapmış olduğu araştırmaya göre; ülkemizde de kadına yönelik şiddet karşısındaki tutum ve davranışlar diğer toplumlarla benzer özellikler göstermektedir. Türkiye'de 21. yüzyılda kadına yönelik şiddet sıklığı azalmamakta, hatta yeni araştırmalara göre daha da artarak devam ettiği görülmektedir.

Kadının maruz kaldığı şiddetin gerekçeleri içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısı, kadının ve toplumun ekonomik durumu, kadına şiddete karşı yasal mevzuat ve kapsamı ile şiddet ve kadın üzerine politik algı çok önemlidir. Kadının şiddet mağduriyetine toplum ve kültürel açıdan bakıldığında; toplumda kadının erkeğe göre güçsüz olduğu ve korunmaya muhtaç olduğu şeklinde bir inancın varlığı, erkeğin kadının yaşamı, giyimi veya işi gibi konularda söz sahibi olduğu algısının olması, evliliğin başlık parası veya çeyiz getirme gibi algılarla maddileştirilmesi ve kadın üzerinde satın alma algısının oluşturulması ve erkek ve kadının rollerinin çok net sınırlarla belirlenerek, beklentilerin bu şekilde oluşturulması kadına karşı şiddetin toplumsal ve kültürel olarak

desteklenmesine sebep olmaktadır. İkinci olarak; kadının ekonomik durumu şiddet faktöründe çok önemlidir. Kadının erkeğe bağımlı kalabilmesi için ekonomik bağımsızlığını elde etmesine engel olmak amacıyla çalışmasına izin vermemek veya eğitim haklarından mahrum bırakmak, kadınlara işe alımlarda olumsuz bakış açısı geliştirmek, çalışma hayatında aynı pozisyonda çalışan bireyleri ödüllendirirken veya makam verilirken cinsiyet eşitsizliği yapmak, kadının boşanma sonrasında ekonomik edinimleri ile ilgili yasal mevzuat ve uygulamadaki çelişkilerin bulunması kadının ekonomik açıdan şiddete maruz kalmasına sebep olan faktörlerdir. Kadınların toplumsal hayatta maruz kaldıkları şiddet ve eşitsizliklerle ilgili yasal mevzuatın yetersizliği kadının şiddet mağduriyetinin gerekçesi olan bir diğer basamaktır. Kadının evlilik veya boşanma haklarını kullanımında hak kaybına sebep olan yasaların bulunması, çocuklarının velayeti hususunda devlet ve yasal tarafından desteklenmeyerek, gelir düzeyi gibi basit gerekçelerin göz önüne alınması ve bu durum sonrasında kadının çocuğundan ayrılmamak için boşanmaktan vazgeçme kararı almasına dolaylı sebep olmak, kolluk kuvveti çalışanlarının kadına şiddet ile ilgili eğitim ve duyarlılığa sahip olmadan kadının yasal çerçevede bu çalışanlarla birebir muhattabiyete maruz bırakılması yasal boyutları ile şiddetin gerekçesini oluşturmaktadır. Son olarak da kadına şiddet ile ilgili toplumun politik faktörleri önemlidir. Kadına şiddetin sorun olarak algılanamadan, devletin müdahale planı içinde değerlendirilmemesi ve politik sistem içinde kadınların yer alamayarak seslerini duyurabilmesine olanak tanınmaması, yetkili pozisyonlarda kadının temsiliyetine izin verilmemesi kadına şiddetin politik olarak yok sayılmasını sebep olmaktadır. Kadın ve şiddet kavramı çok boyutlu ele alınmalı ve her boyutta yapılacak değişiklik ile başarının elde edilmesi mümkün olmaktadır. Bir basamağındaki ilgisizlik ve yok sayma kadın ve şiddet sorunun artarak devam etmesine sebep olmaktadır. Kadının şiddet mağduriyetinin gerekçelendirilmesi ve sorunun tespiti de yeterli olmamakla birlikte çözüm basamaklarının ivedilikle uygulanması halinde başarı elde edilebilecektir.

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization [WHO]),toplumun en küçük sosyal yapısı olan aile içinde yaşanan şiddetin toplum yapısında da derin ve kalıcı izler bıraktığını belirtmektedir. Şiddetin hem ölümcül, hem de ölümcül olmayan sonuçları başta şiddet mağduru olmak üzere aile ve toplumda, hatta fail üzerinde pek çok olumsuz değişimlere yol açmaktadır

Aile içinde şiddetin bu kadar sık rastlanmasının veya şiddete ailenin bu kadar meyilli olmasının gerekçelerini İçli ve diğerleri (1995)'nın belirttiğine göre, Stratus (1974,1979) şöyle sıralamıştır;

- Aile üyeleri birlikte çok zaman geçirirler ve aile ilişkilerindeki bu yoğunluk şiddet olasılığını artırır.
- Ailenin kapsamlı işlevleri nedeniyle çatışma yaratabilecek sorunlar fazladır;
- Aileye mensup olmak kişiye ailenin diğer üyelerinin davranışlarına karışma hakkı verir;
- Ailede toplumsal cinsiyet eşitsizliği vardır ve bu da ailede çatışma ve şiddet kaynağıdır;
- Mağdurların evde her zaman elde edilebilir ve aciz durumda olmaları nedeniyle şiddet evde daha sık görülür;
- Ailedeki yaşam döngüsü(hastalık, gebelik, doğum, ölüm, yaşlılık vb.) değişik boyutlarda gerginlikler, kararsızlıklar ve dengesizliklerin yaşanmasına neden olur;
- Ailenin toplumda sosyal kontrol mekanizmalarından soyutlanmış olması ailede şiddete zemin hazırlar.

Yukarıda belirtilen maddeler gösteriyor ki aile olgusu şiddetin algılanmasında ve çözülmesinde en önemli faktörlerden biridir ve ailenin dokunulmazlığı veya mahremiyeti aynı zamanda şiddetin de tetikleyicisi olabilmektedir. Toplumda ve kurumsal bazlı çalışmalarda aile odaklı hizmet modellerine dönülmesi ve insanla çalışan meslek gruplarına aile danışmanlığı eğitimleri üzerinde durulması, şiddet konusunda odağın aile üzerinde yoğunlaşmaya başladığının bir kanıtı olarak algılanabilir. Aile ile çalışırken karşımıza ailenin dinamiklerini oluşturan toplumun aile hakkındaki algıları çıkmakta, şiddet uygulayan erkeğin takdir görmesi, cinsiyet eşitsizliğini uygulamayan erkeğin “kılıbık, hanım köylü” gibi tabirlerle psikolojik şiddet altına alınması gibi sorunlar görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ile ilgili yapılması planlanan işlem basamakları hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nicel araştırma yönteminin kullanıldığı tarama modelinde bir araştırmadır.

3.2. Çalışma Grubu

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür (Karasar, 2005). Bu çalışmanın evrenini İzmir, Uşak, Kırşehir illerindeki Kadın Konukevi, ŞÖNİM ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü bünyesinde şiddet mağduru sıfatı ile hizmet alan kadınlar ile Milli Eğitim İl Müdürlüğü bünyesinde aktif görev yapan öğretmenler ve Muğla ilindeki tesadüfi örneklem ile seçilmiş kadınlar oluşturmaktadır.

Örneklem, belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliliği kabul edilen küçük kümelerdir (Karasar, 2005). Bu çalışmada araştırma grubunun oluşturulmasında uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu iki farklı gruptan veri toplanması şeklinde yapılmıştır.

Birinci gruptan toplanan veriler ile ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması, ikinci gruptan toplanan veriler ile ölçüt bağımlı geçerlik çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca birinci grupta kadın konukevinde kalmakta olan kadınların olması nedeniyle ölçeğin farklı gruplarda uygulandığında beklenen ilişkisel geçerliliğinin olup olmayacağına görülmesi istenmektedir.

Birinci grup Kadın Konukevi, ŞÖNİM ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü bünyesinde şiddet mağduru sıfatı ile hizmet alan kadınlar ve Milli Eğitim İl Müdürlükleri bünyesinde aktif görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Birinci grupta sadece şiddet mağduru olan kadınlara uygulanmak istenmediği için araştırmacının ulaşabilirliği göz önüne alınarak öğretmenlere uygulanması planlanmıştır. İkinci grup ise tesadüfi örneklem (örneğin Halk Eğitim Merkezleri, Toplum Merkezlerinde hizmet alan) yöntemi ile seçilmiştir. Bu iki grupta da kadınların resmi bir evlilik birlikteliği içerisinde olması, okur yazar olması ve soruları kendisinin yanıtladığı ve gönüllülük esası ile uygulamaya katılması kriterleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan birinci grupta 221 kadından %21,7'sinin 17-25 yaş aralığında, %39,8'inin 25-35 yaş aralığında, %14,1'inin 35-40 yaş aralığında, %11,3'ünün 40-45 yaş aralığında, %6,8'inin 45-50 yaş aralığında, %6,3'ünün 50 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan kadınların eğitim durumlarına ilişkin verilerde %16,7(37)'sinin ilkokul mezunu, %19 (42)'unun ortaokul mezunu, %18,1(40) lise mezunu, %46,2(102) üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Çalışmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada ilk aşamada; Demografik Bilgi Formu ve Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği olmak üzere iki veri toplama aracı kullanılmıştır. İkinci aşamada ise bu ölçeklere Beck Depresyon Ölçeği ile Yaşam Doyum Ölçeği eklenerek toplamda 4 veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu'nda araştırmaya katılan kadınların yaşı, eğitim durumu, çocuk sayısı, çalışma durumu, ekonomik gelirlerini belirleme amacıyla 5 sorudan oluşmaktadır. Sorularda yaşı sorusu açık uçlu bir soru olup, eğitim durumu ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olarak 4'e ayrılmıştır. Okur yazar olmayan kadınlara ölçek uygulanmamıştır. Kadınların araştırmacıya eşleri ile ilişkilerini ifade ederken çekinebilecekleri ve doğru cevaplar alınamayabileceği düşünölmüştür. Araştırmaya katılan kadınların çalışıp çalışmadığı "evet" ve "hayır" olmak üzere iki soru başlığında sorulmuş, çalışan kadınların mesleklerine ilişkin açık uçlu soru sorulmuştur. Katılımcıların çocuk sahibi olup olmadığı "evet" ve "hayır" olmak üzere 2 seçenekle sorulmuş, çocuk sahibi olanlar için çocuk sayısı açık uçlu sorulmuştur. Katılımcıların evlerinin gelirlerine ait durumları "yok" "0-500" "500-1000" "1000-1500" "1500-2000" ve "2000 ve üstü" seçenekleri ile 6 gruba ayrılmıştır.

3.3.2. Kadına Yönelik Eş Şiddeti Ölçeği

Bu çalışma kapsamında araştırmacı tarafından geliştirilen Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği toplam 29 maddeden oluşmaktadır. KYEŞÖ kadınların maruz kaldıkları eş şiddetine ilişkin şiddetin türü, şiddete ilişkin sosyal destek algılarını ve şiddetle ilgili sahip oldukları yaygın inanışları ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek "Hiç katılmıyorum(1)" "biraz katılıyorum(2)" "kararsızım(3)" "çok katılıyorum(4)" ve "tamamen katılıyorum(5)" olmak üzere 5'li likert tipinde bir kendini değerlendirme aracıdır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 145, en düşük puan ise 29'dur. Yapılan faktör analizi çalışmasında maddelerin 3 faktörde toplandığı görölmüştür. Ölçek puanlanırken şiddet karşısında sosyal destek talebine ilişkin olumlu ifade taşıyan 12, 15, 16. Maddeler ters çevirilerek puanlanmaktadır. Ölçek 3 alt ölçekten oluşmakta ; kadına yönelik eş şiddeti (fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel) 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,13,14,19,24,25,26,27; şiddet mağdurunun şiddet karşısındaki sosyal destek algısı 15,16,17,18,29; şiddet mağdurunun şiddete ilişkin yaygın inanışları 20,21,22,23,29 maddeleri içermektedir.

3.3.3. Beck Depresyon Ölçeği

Beck Depresyon Ölçeği 0 ile 3 arasında puanlama sistemine sahip olan 4 ifadeden oluşan 21 maddeden oluşan bir depresyon düzeyini derecelendirme aracıdır. Ölçekte puanlama sistemine göre depresyon düzeyi “0-9” puan aralığı için minimal depresyon, “10-16” puan aralığı için hafif depresyon, “17-29” puan aralığı için orta depresyon, “30-63” aralığı için şiddetli depresyon şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması Hisli (1989) tarafından yapılmıştır. Puan ranjı 0-63’tür. Beck Depresyon Ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Hisli (1989) tarafından yapılmıştır. Tegin (1980) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde iki yarım test ve test-tekrar test yöntemi ile yapılan çalışmada güvenilirlik katsayıları sırasıyla $r=.78$ ve $r=.65$ olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada yarıya bölme güvenilirliğinde ise $r=.61$ olarak saptanmıştır.

3.3.4. Yaşam Doyum Ölçeği

Yaşam Doyum Ölçeği Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş olup, tek faktörlü bir yapıda 5 maddeden oluşan 7’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçeğin uyarlaması ilk olarak Köker (1991) tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olup, 7’li likert tipindeki hali aynen korunmuştur. Aynı ölçek Dağlı ve Baysal(2016) tarafından Türkçe’ye uyarlaması gerçekleştirilmiş olup, özgün formunda 7 olan basamak sayısı 5 basamağa indirilmiş ve 5’li likert tipte kullanılmıştır. Ölçek bireyin öznel iyi oluş yapısının bilişsel/ yargısal boyutunu ölçmeyi hedeflemektedir. (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985)

Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen “Yaşam Doyumu Ölçeği”nin (YDÖ) Türkiye koşullarında geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Özgün ölçek İngilizce olup, tek faktörlü bir yapı altında toplam 5 maddeden oluşmaktadır. Uyarlama çalışması için öncelikle orijinal ölçeğin Türkçeye çevirisi yapılmış, daha sonra dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda ölçek üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra Türkçe form ile İngilizce formun aynı anlamı taşıyıp taşımadığının uygulamada belirlenmesi amacıyla ölçekler iki hafta ara ile bir grup öğretmene uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlılığı test etmek için Pearson Momentler Çarpımı

Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,92 olarak saptanmıştır. Buna göre, İngilizce ve Türkçe ölçekler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Dilsel eşdeğerliği sağlanan ölçek, Diyarbakır İl merkezindeki resmi ilkokullarda görevli 200 öğretmene uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık kat sayısı 0,88 ve test-tekrar test güvenilirliği ise 0,97 olarak saptanmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçları, Yaşam Doyumu Ölçeği'nin orijinal ölçekte olduğu gibi, tek faktörlü bir yapı gösterdiğini ve yine özgün ölçekte olduğu gibi 5 maddeden oluştuğunu ortaya koymuştur (Dağlı, Baysal, 2016)

3.4. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Geliştirilme Aşamaları

3.4.1. Madde Havuzunun Oluşturulması ve Uzman Görüşü

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeğinin geliştirilmesi ile ilgili iki ön çalışma yapılmıştır. Birinci çalışmada, kadına yönelik şiddet ve şiddet kavramları ile ilgili literatür taraması yapılarak, araştırmacının Kadın Konukevi'nde çalıştığı süre içerisinde yaptığı görüşmelerde kadınların beyanlarındaki ortak noktaların düzenlenen Sosyal İnceleme Raporu'nda tespit edilmesi ve kuramsal çerçeveye uygun 74 madde oluşturulmuştur. Bu maddelerin kapsam geçerliliği Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde görev yapan ve toplumsal cinsiyet ile ilgili konulara ilişkin çalışmaları olan 2 öğretim üyesinin değerlendirilmesine sunulmuş olup gerekli düzeltmeler yapılarak 79 maddelik taslak ölçek elde edilmiştir. Maddeler literatür ve uzman görüşünden sonra küçük bir gruba uygulanmış olup, bazı ifadelerin anlaşılmadığı veya alanda karşılık bulamadığı gözlemlenerek 74 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur.

3.4.2. İşlem

Ölçeğin madde havuzu oluşturulduktan sonra iki basamaklı bir işlem süreci yürütülmüştür. Ölçeğin 74 maddeden oluşan haline demografik bilgi formu eklenerek 212 kişiye uygulanmış olup, ölçeğin son halini alması için yapı geçerliliği çalışması yapılarak

faktör yüklerine bakılmıştır. İlk örneklem grubu ve ikinci örneklem grubu birleştirilerek 363 veri üzerinden doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Yapı geçerliliği çalışması sonrasında 29 maddeden oluşan ölçek ikinci örneklem grubu olan 142 kişiye uygulanarak benzer ve farklı ölçekler geçerliliği çalışmaları yapılmıştır. Uygulanan gruplarda gönüllülük esas alınmış ve kimlik bilgileri içeren bir bilgi talebinde bulunulmamıştır.

3.4.3. Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasında Kullanılan Analizleri

Verilerin analizi sürecinde SPSS 23.0 ve AMOS programı kullanılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu için Kaiser- Meyer-Olkin (KMO) uygulanmış olup, ,907 sonucu elde edilmiş olup, ,60'ın üzeri olması yeterli kabul edilmektedir. Ayrıca veriler Barlett testine göre anlamlıdır. Verilerin faktör analizi için uygun çıkması üzerine, Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğuna ilişkin bulgular elde edilmiş olup, ölçüt bağıntılı geçerliliği incelenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde Demografik Bilgilerin yorumlanması, Kadına Eş Şiddet Ölçeği'ne ilişkin faktör analizi sonuçları ile ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin toplam ölçekten ve alt ölçeklerden elde edilen puanlar hesaplanmış ve Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Grubunun Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Ss
Şiddet Türleri	212	18	87	44.67	19.31
Sosyal Destek Algısı	212	7	38	18.61	4.49
Şiddete İlişkin Yaygın İnanışlar	212	5	22	8.40	3.44

4.1. Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin Geçerlik Çalışmaları

4.1.1. Kadına Eş Şiddet Ölçeği'nin Madde Analizine İlişkin Bulgular

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında madde ayırt edicilikleri, madde toplam puan

korelasyonları değerlendirilerek incelenmiştir. Madde toplam puan korelasyonu, test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar (Büyüköztürk,2011).

Tablo 2’de madde toplam puan korelasyon değerleri ile madde puanlarının aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans değerleri yer almaktadır.

Tablo 2. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği’nden Elde Edilen Madde Analizi Sonuçları

Madde No	$\bar{x}$	Ss	S ²	r değeri
M1	2.75	1.28	1.65	0.71
M2	2.82	1.48	2.20	0.62
M3	2.84	1.25	1.57	0.76
M4	2.23	1.51	2.30	0.47
M5	2.29	1.34	1.80	0.76
M6	2.58	1.53	2.34	0.79
M7	2.77	1.69	2.88	0.70
M8	1.92	1.42	2.00	0.73
M9	2.58	1.74	3.05	0.56
M10	2.47	1.79	3.20	0.60
M11	2.69	1.51	2.28	0.85
M12	2.12	1.55	2.42	-0.57
M13	2.57	1.94	3.79	0.66
M14	2.45	1.84	3.39	-0.51
M15	2.53	1.37	1.87	-0.25
M16	2.91	1.48	2.19	0.29
M17	2.75	1.75	3.08	0.82
M18	2.56	1.56	2.45	0.57
M19	2.42	1.95	3.81	0.61
M20	1.43	.78	.61	0.90
M21	1.46	.99	.99	0.65
M22	1.28	.64	.42	0.75
M23	1.36	.74	.55	0.76
M24	2.14	1.24	1.55	0.77
M25	2.65	1.39	1.94	0.78
M26	2.55	1.49	2.22	0.69
M27	1.92	1.38	1.91	0.49
M28	2.86	1.39	1.95	0.46
M29	3.14	1.46	2.15	0.64

N=363 p<.05

Beni yeni bir eş almakla rencide eder	,586					
Şiddete uğradığımda devletten koruma istemeyi düşünürüm		,425				,503
Şiddete uğradığımda kadın sığınma evlerine gidebilirim başvurabilirim			,401			,491
Kocam bana şiddet uyguladığında polise başvururum						
Fiziksel olarak şiddete maruz kaldığımda kendimi çaresiz ve zayıf hissedirim						
Boşanmam durumunda öldürmekle tehdit eder	,562				-,422	
Boşanmam durumunda çocuklarımla görüştürmemle tehdit eder	,659					
İstemediğim halde cinsel ilişkiye zorlar	,625					
Aile içi kararlarda benim fikrimi almaz			,460	,426		
İhtiyaçlarım için para vermez	,684					
Dayakla tehdit eder	,588					
İnançlarıma ters düştüğü halde kocamı memnun etmek için onun istediği şekilde cinsel ilişkiye girerim						
Kocam bana küfreder	,638					
Başkalarının yanında küçük düşürür	,748					
Bana hakaret eder	,814	,414				
Kötü(yetersiz) bir eş olduğumu söyler	,775					

Kocam beni sürekli ihmal eder	,737						
Kocam bana bağıırır	,744						
Vücudumda iz(morluk, şişlik) bırakacak şekilde döver	,718					-,417	
Kocam beni döver				,554		-,500	
Kocam beni bilgisizlik ve görgüsüzlikle suçlar	,761						
Kocam beni sürekli eleştirir	,687						
Eşimle ilişkimiz mükemmel					-,484	-,403	
Evdeki olumsuzluklardan beni sorumlu tutar				,447	,479		
Çocukları hata yaptığında bana onları iyi yetiştiremediğimi söyler				,410	,474		
Kocamla oturup konuşabildiğimiz gün sayısı parmakla sayılacak kadar azdır				,451	,458		
Kocamla ilişkimiz tam istediğim gibi				,412	-,455		
Şiddet uygulayan sinirlendiğinde argo sözcüklerle cinsel içerikli küfürler eder		,432	,402	,446			
Kocamla birlikte olmaktan mutsuzum				,445	,421		
Ailemle görüşmemi engeller	,544						
Kocam eve ya da bana harcadığı parayı başıma kalker	,665						
Kocam bana güvenir					-,431	,402	
Çocuğum hata yaptığında genellikle döverim					,428	,420	

Başkalarının yanında döver			,422		-,414		
Bana çirkin olduğumu söyler							
Çocukların bakım ve ev işleri ile ilgilenmez							
Kocam çocuklara sık sık şiddet (dayak) uygular							
Lakap takar							
Beni destekleyen biribirileri (aile, arkadaş) vardır							
Kızını ya da karısını dövmeyen dizini döver	,428	,526					
Kızını - karısını dövmeyen dizini döver			,507				
Erkektir döver de sever de	,488	,602					
Şiddete uğradığım için psikolojik yardım almak isterim			,513	,523			
Dayakta bir keramet vardır	,416	,505					
Erkek gerekli durumda kadına şiddet uygulayabilir		,475					
Kadın şiddete maruz kaldıysa mutlaka hatası vardır			,459	-,481			
Yeterli desteğim ve gücüm olsa bu evliliği daha fazla sürdürmem			,429	,463			
Eşimin bana uyguladığı ruhsal baskı nedeniyle ruhsal tedavi alıyorum							
Evin tüm sorumluluğu neredeyse benim sırtımda							
Silah, bıçak, sopa, kemer kullanır			,474		-,528		

Eğer eşimle cinsel ilişkiye girmeyi kabul etmezsem ve eşim bunu herhangi birine söylerse "iyi bir kadın" olmamakla suçlanırım İyi bir kadın, iyi bir eş kocası tarafından aldatılmamak için eşi her istediğinde cinsel ilişkiye girmelidir Kocam evde olan bitenden genellikle haberdar değildir kazandığım paraya el koyar	,402	,489							
--	------	------	--	--	--	--	--	--	--

Tablo 3 incelendiğinde en yüksek faktör yükünün .81 ve en düşük faktör değerinin .46 olduğu gözlemlenmektedir. Birinci faktöre yüklenen maddelere içerik olarak analiz edildiğinde kadının maruz kaldığı şiddet türlerini içerdiği (18 madde), ikinci faktöre yüklenen maddeler içerik olarak analiz edildiğinde şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin yaygın inanışlarını içerdiği (5 madde), üçüncü faktöre yüklenen maddeler içerik olarak analiz edildiğinde şiddet mağduru kadının sosyal destek algısını içerdiği (6 madde) gözlemlenmiştir. Bu bilgiler ışığında alt ölçeklere sırasıyla “Kadının maruz kaldığı şiddet türleri”, “Şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin yaygın inanışları” ve “Şiddet mağduru kadının sosyal destek algısı” isimleri verilmiştir.

4.1.3. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

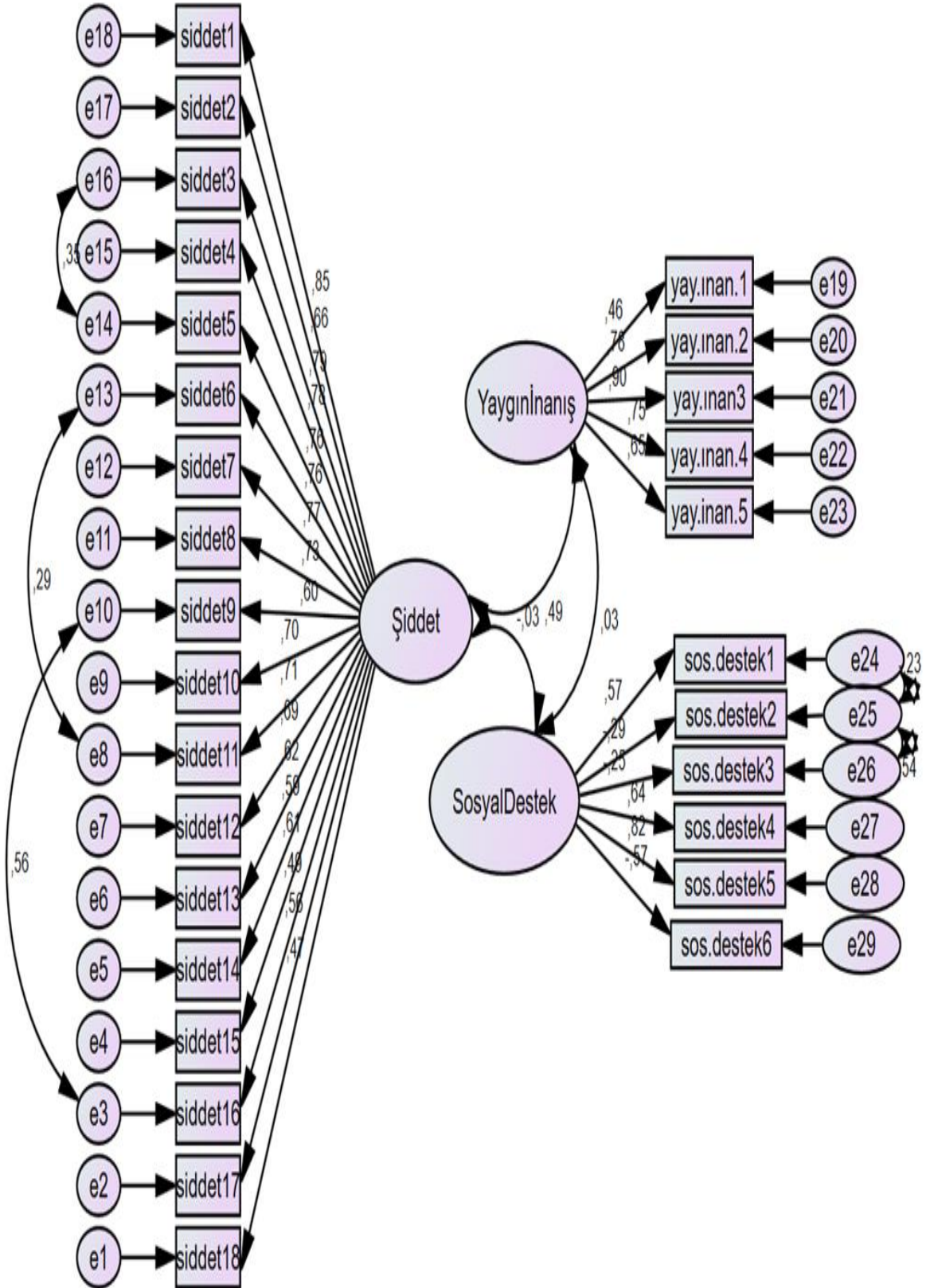
Yapı geçerliği kapsamında, 363 kişilik örneklemden toplanan veriler üzerinde ölçme aracının faktör yapısı incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi, daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının, bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği bir analizdir. Yani önceden kurgulanmış bir yapının ne derece doğrulandığının incelenmesiyle ilgilidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012).

Öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu kapsamda maddelere ilişkin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları incelenmiş olup her bir madde için bu katsayıların +1 ile -1 arasında değiştiği gözlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulaması AMOS istatistik programında gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi uygulamasında kestirim yöntemi olarak Maximum Likelihood kullanılmıştır. Modelin uyum iyiliğini incelemek amacıyla özgün çalışmayla benzer şekilde Comparative Fit Index (CFI), Tucker-Lewis Index (TLI), The Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) ve Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) uyum indisleri kullanılmıştır. Hu ve Bentler (1999) ve Byrne (2012) CFI ve TLI değerlerinin .95'e yakın olmasının modelin iyi uyum gösterdiğinin işareti olduğunu belirtmektedir. Browne ve Cudeck (1993) ve Byrne (2012) ise RMSEA değerinin <.08 olmasının iyi uyumu gösterdiğini Hu ve Bentler ise, <.06'ya yakın olmasının iyi uyumun göstergesi olduğunu belirtmiştir. SRMR değerinin ise <.08'e yakın olmasının iyi uyumun göstergesi olduğu bildirilmiştir (Hu ve Bentler, 1999). Bununla birlikte modelin uyum iyiliğini değerlendirmede χ^2/sd oranı da incelenmiştir. χ^2/sd oranını Kline (2005) ≤ 2.5 mükemmel uyum ve Sümer (2000) ≤ 5 'in orta düzeyde uyum gösterdiğini bildirmiştir. Yukarıda belirtilen kriterler kullanılarak bu çalışmada modelin uyum iyiliği değerleri incelenmiştir.

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Bu kapsamda ölçeğin orijinaliyle tutarlı bir şekilde klinik olmayan örneklem üzerinde doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde test edilen modelin iyi uyum gösterdiği bulunmuştur [$\chi^2 = 682,481$ df = 369, $\chi^2/sd = 2.7$, P = .00, TLI = .89, CFI = .90, RMR = .180, RMSEA = .062]. Örtük değişkenlerin faktörleri açıklama düzeyleri incelendiğinde; şiddet alt ölçeğinin .47 ile .85 arasında; şiddet mağdurunun sosyal destek algısına ilişkin alt ölçeğinin -.25 ile .82 arasında; şiddet mağdurunun şiddete ilişkin yaygın inanışları alt ölçeğinin .46 ile .90 arasında; bulunmuştur. Modeldeki örtük değişkenler arasındaki korelasyonların ise -.03 ile .49 arasında değiştiği belirlenmiştir. Sonuç olarak doğrulayıcı faktör analizinde klinik olmayan örneklem üzerinde tanımlanan üç faktörlü yapının iyi uyum göstermesi ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi

4.1.4. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Ölçüt Bağıntılı Geçerlik Çalışmaları

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin ölçüt geçerliğini belirlemek amacıyla benzer ve farklı ölçekler geçerliği çalışmaları yapılmıştır. Çalışmanın orijinalinde de farklı ölçekler geçerliği için Beck Depresyon Envanteri, Yaşam Doyum Ölçeği kullanıldığı saptanmıştır. Bu nedenle Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması için de bu ölçeklerin kullanılmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Bu çalışma için veriler 142 kişiden toplanmıştır.

Beck Depresyon Ölçeği, Beck (1961) tarafından geliştirilmiş, 21 maddeden oluşan kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Maddeler 0'dan 3'e kadar depresyonun ciddiyetine göre sıralanmıştır. Puan ranjı 0-63'tür. Beck Depresyon Ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Hisli (1989) tarafından yapılmıştır. Tegin (1980) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde iki yarım test ve test-tekrar test yöntemi ile yapılan çalışmada güvenilirlik katsayıları sırasıyla $r=.78$ ve $r=.65$ olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada yarıya bölme güvenilirliğinde ise $r=.61$ olarak saptanmıştır.

Yaşam Doyum Ölçeği Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş olup, tek faktörlü bir yapıda 5 maddeden oluşan 7'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçeğin uyarlaması ilk olarak Köker (1991) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olup, 7'li likert tipindeki hali aynen korunmuştur. Aynı ölçek Dağlı ve Baysal(2016) tarafından Türkçe'ye uyarlaması gerçekleştirilmiş olup, özgün formunda 7 olan basamak sayısı 5 basamağa indirilmiş ve 5'li likert tipte kullanılmıştır. Ölçek bireyin öznel iyi oluş yapısının bilişsel/ yargısal boyutunu ölçmeyi hedeflemektedir. (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985)

Bu çalışma kapsamında Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği ile Beck Depresyon Ölçeği, Yaşam Doyum Ölçeği arasındaki korelasyon değerlerinin gösteren bulgular Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 5.

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği1, Yaşam Doyum Ölçeği2, Arasındaki Korelasyon Değerleri

	N	1	2
Kadına Yönelik Eş Şiddet Toplam	142	.52	-.77
Şiddet Türleri	142	.53	-.51
Sosyal Destek Algısı	142	-.25	.24
Şiddete İlişkin Yaygın İnanışlar	142	.16	-.21

Tablo 5’de sunulan analiz sonuçlarına göre, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği ile Beck Depresyon Ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon ($r = .52$; $p < 0.01$) beklenildiği şekilde pozitif yönde ve anlamlı bulunmuştur. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği’nin kadının maruz kaldığı şiddet türleri, şiddet mağdurunun sosyal destek algısı ve şiddet mağdurunun şiddete ilişkin yaygın inanışları alt boyutlarından alınan puanlar ile Beck Depresyon Ölçeği arasındaki korelasyon değerlerinin de $.16$ ile $.53$ arasında, pozitif yönde ve anlamlı olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, kadının şiddete ilişkin mağduriyeti arttıkça depresyon düzeyi artmaktadır. Sonuç olarak Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği ile Beck Depresyon Ölçeği arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu, bu iki ölçeğin benzer yapıları ölçtüğü ve bunun benzer ölçekler geçerliğine ilişkin bir kanıt olarak gösterilebileceği söylenebilir.

Tablo 3’de sunulan analiz sonuçlarına göre, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği ile Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon ($r = -.77$; $p < 0.01$) beklenildiği şekilde negatif yönde ve anlamlı bulunmuştur. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği’nin kadının maruz kaldığı şiddet türleri, şiddet mağdurunun sosyal destek algısı ve şiddet mağdurunun şiddete ilişkin yaygın inanışları alt boyutlarından alınan puanlar ile Yaşam Doyum Ölçeği arasındaki korelasyon değerlerinin de $-.21$ ile $-.51$ arasında, negatif yönde ve anlamlı olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, kadının şiddete ilişkin mağduriyeti arttıkça yaşam doyumunu azalmaktadır. Sonuç olarak Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği ile

Yaşam Doyum Ölçeği arasında orta düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu, bu iki ölçeğin farklı yapıları ölçtüğü ve bunun farklı ölçekler geçerliğine ilişkin bir kanıt olarak gösterilebileceği söylenebilir.

4.2. Kadına Eş Şiddet Ölçeği Güvenirlik Çalışmaları

4.2.1 Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği İç Tutarlılık Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nden elde edilen iç tutarlık katsayısının ne düzeyde olduğunun belirlenmesi amacıyla ölçek iç tutarlılığını belirlemede yaygın olarak kullanılan Cronbach-alfa yöntemi kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ölçme aracının toplamda ve alt ölçekleri için Cronbach-alfa değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 6'de Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin alt boyutlarına ve tüm ölçeğe ait Cronbach-alfa iç tutarlılık katsayıları sunulmuştur.

Tablo 6. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlık Katsayıları

Alt Boyutlar	N	Madde Sayısı (k)	(α)
Şiddet Türleri	363	18	.73
Sosyal Destek Algısı	363	6	.77
Şiddete İlişkin Yaygın İnanışlar	363	5	.88

Tablo 6'da görülmekte olan Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin güvenirlik çalışmaları 363 kişilik örneklemden elde edilen veriler üzerinden hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayısı (cronbach alfa) ise Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği toplam puan için .93, kadının maruz kaldığı şiddet türleri alt boyutu için .73, şiddet mağdurunun sosyal destek algısı alt boyutu için .77, şiddet mağdurunun şiddete ilişkin yaygın inanışları alt boyutu için .88, olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin 363 örneklem üzerinde incelenmesi sonucunda istatistiksel bilgilerden elde edilen sonuçlar tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar veri toplamada kullanılabileceğini göstermiştir.

5.1. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgulara Yönelik Yorumlar

Araştırmanın ilk amacında Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin madde toplam puan korelasyonlarının ne düzeyde olduğu sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan madde analizi sonucunda Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'ni oluşturan 29 maddenin madde toplam puan korelasyonlarının .52 ile .77 arasında değiştiği gözlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre, maddelerin benzer durumları örneklediği sonucuna varılabilir. Bir başka deyişle maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından ayırt etme gücünün yeterli olduğu söylenebilir.

Araştırmanın ikinci amacında, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin faktör yapısının doğrulayıcı faktör analizinde iyi uyum gösterdiği ve kadının maruz kaldığı şiddet mağduriyeti, şiddet mağduru kadının sosyal destek algısı ve şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin yaygın şeklinde doğrulandığı saptanmıştır.

Araştırmanın üçüncü amacında Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin benzer ve farklı ölçekler geçerliği katsayısının ne düzeyde olduğu sorusuna yanıt aranmıştır. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği benzer ve farklı ölçekler geçerliğini sınamak amacıyla, Beck Depresyon Ölçeği, Yaşam Doyum Ölçeği ile ilişkisine bakılmıştır. Tüm ölçeklerin birlikte uygulanmasıyla elde edilen veriler üzerinden yapılan analizler sonucunda Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin geçerlik katsayısı belirtilen ölçekler için sırasıyla -.51, .24, -.21 olarak saptanmıştır. Bir başka deyişle Yaşam Doyum Ölçeği'nin farklı yapıları ölçtüğü, Beck Depresyon Ölçeği'nin benzer yapıları ölçtüğü söylenebilir.

Yukarıda belirtilen ifadelerin Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin geçerli bir ölçme aracı olduğuna ilişkin kanıtlar sağladığını göstermektedir.

5.2 Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin Güvenirlilik Çalışmalarına İlişkin Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nden elde edilen ölçümlerin toplam puan ve alt ölçek puanları için iç tutarlık katsayılarının ne düzeyde olduğu sorusuna yanıt aranmıştır. Özdamar'ın (1999) Alfa katsayısına ilişkin yaptığı değerlendirmeye göre .80 ile 1.00 arasındaki iç tutarlılık düzeyi, ölçeğin yüksek derecede güvenilirliğini göstermektedir (Akt: Tavsancıl, 2002). Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin tüm ölçek için cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .93 olduğu; ölçeğin alt boyutlarının cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının ise, Kadının maruz kaldığı şiddet türleri alt boyutu için .73, şiddet mağduru kadının sosyal destek algısı alt boyutu için .77, şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin yaygın inanışları alt boyutu için .88 olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak 29 maddeden oluşan Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin psikometrik

özelliklerinin ve faktör yapısının incelenmesi ile ilgili yapılan tüm analiz sonuçları, Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin evli okur-yazar kadın örneklemelerde kullanılması için yeterli düzeyde güvenilir olduğunu ve geçerli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bir veri toplama materyali olarak Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği, evli okur-yazar kadın örneklem üzerinde uygulanacak sosyal sorunların tespitindeki araştırmalarda ve önleyici çalışmalar kapsamında kullanılabilir. Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği bu araştırmalarda, çok yönlü ilişkisel çalışmalar için ve geniş örneklemeler üzerinden kısa sürede bilgi toplamak için elverişli bir materyal olabilir.

5.3. Sonuçlar

Kadın ve Şiddet kavramlarının sosyal sorun olarak 1900'lerden itibaren önlenmeye çalışılan bir sorun olması nedeniyle yapılan araştırmalarda Türkçe alan yazın incelendiğinde kadının eş şiddeti kavramına ilişkin araştırmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu durumda mevcut ölçeklerin kadının kendi kültürü içindeki ifaderi içeren ve eşi ile aile içinde yaşadığı şiddetin tespitine ilişkin eksik olduğu düşünülerek Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin evli, okur-yazar kadınlar örnekleminde geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler ışığında elde edilen bu verilerin, kadına yönelik eş şiddetinin üç boyutunun tespiti konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.4 Öneriler

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları farklı gruplar ile yapılacak çalışmalar ile incelenebilir. Özellikle bölgesel farklılıkların şiddet üzerindeki değişkenliği veya kadınların yaşadıkları yer ve şiddet ilişkisinde Türkiye'nin kadına şiddet konusunda bir genel haritasının elde edilmesi konusunda katkı sağlayabilir. Sorunların bölgesel ve kültürel değişkenlik gösterdiği çok geniş yelpazede bir kültür

içeriğine sahip ülkemizde tek tip bir çözüm önerisinin kadına yönelik şiddet kavramının önlenmesi için yeterli olmadığı bilinmektedir.

Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği farklı psikolojik kavramlarla ele alınarak ilişkisel çalışmalarda kullanılabilir. Böylece farklı kavramların kadının maruz kaldığı eş şiddeti ile ilişkisi noktasında bağlantısının olup olmadığı tespit edilebilir.

Bu araştırma kapsamında yapılan alan yazın taramaları ve analizler sonucunda kadına yönelik şiddet konusunun büyük ölçüde genişletirilebilir ve öğrenilebilir bir kavram olduğu yargısına varılmıştır. Bu nedenle şiddet ile ilgili önleyici çalışmaların yapılması ile gelecek için toplum ruh sağlığı hizmetlerine katkı sağlanabilir.

Özellikle il bünyelerinde kurulu olan ŞÖNİM'lerde kullanılarak hizmet verdikleri illerdeki şiddetin türüne, şiddet mağduru kadınların sosyal destek algılarına ve şiddet mağduru kadının şiddete ilişkin yaygın inanışlarına ilişkin veri toplamaları ve sağlıklı bir durum tespit sonrasında uygun önleyici hizmetleri belirleyebilecekleri düşünülmüştür.

KAYNAKÇA

- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*. Erişim adresi <http://research.sabanciuniv.edu/7029>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. Erişim adresi [https://scholar.google.com.tr/scholar?q=Bandura,+A.+\(1977\).+Social+learning+theory.+Englewood+Cliffs,+NJ:+Prentice+Hall&hl=tr&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart](https://scholar.google.com.tr/scholar?q=Bandura,+A.+(1977).+Social+learning+theory.+Englewood+Cliffs,+NJ:+Prentice+Hall&hl=tr&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart)
- Baykal, T. (2008). *Ailede kadına yönelik fiziksel şiddet, bu şiddete ilişkin tutumlar ve kişinin şiddet yaşantısı*, (Yayımlanmış Doktora Tezi) Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir.
- Baysan L. (2003). *Hemşire ve ebelerin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanımlarına yönelik ölçek geliştirme*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Beck, A. (2015). *Bilişsel terapi ve duygusal bozukluklar*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Bradshaw, J. R. ve Şen, G. (1995). *Ailenizi keşfedin*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara : Pegem Akademi
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi
- Dağlı, A., ve Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (59), 1250-1262.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49 (1), 71-75.
- Ellsberg, M. C., & Heise, L. (2005). *Researching violence against women: a practical guide for researchers and activists*. Washington D.C.: WHO library Cataloguing in Publication Data. p. 8
- El-Zanaty, F., & Way, A. A. (2006). *Egypt: DHS, 2005–final report*. Ministry of Health and Population, National Population Council, El-Zanaty and Associates, and ORC Macro, Cairo.
- Ersoy, N. C., Hünler, O. S., ve Namer, Y. (2017). Kadına psikolojik eziyet envanteri kısa

- formu türkçe uyarlaması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(4), 276-286.
- Eryılmaz, G. (2001). Aile içi şiddet, kadın sağlığı ve hemşirelik. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(2), 19-24.
- Güler, N., Tel, H., ve Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Hisli, N. (1988). Beck depresyon ölçeği'nin bir Türk örnekleminde geçerlilik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 6, 118-122.
- <http://www.kadinininsanhaklari.org/programlar/savunuculuk/ulusal-duzeyde-savunuculuk/kadina-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-cedaw/>
Web sitesinden 01 Ocak 2019 tarihinde erişilmiştir.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_btsvearama=kelimeveguid=TDK.GTS.56e85b718954c5.83570595. Web sitesinden 05 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- <https://www.morcati.org.tr/images/files/EvdekiTerorKadinaYonelikSiddet.pdf>, syfa 28-29. Web sitesinden 24 Kasım 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: a Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Ireland, T. O., & Smith, C. A. (2009). Living in a partner-violant families: development allinksto anti social behavior and relationship violence. *Journal of Youth Adolesence*, 38, 323-369.
- Işık, S. N. (1995). Başından Bugüne-Şiddete Uğrayan Kadınlara Yasal Haklar. *Fırsatlar ve Bunları Kullanma Amaçlı Bilgilendirme/Bilinçlendirme Eğitimi Projesi Şiddete Karşı Somut Bir Adım: Ankara Gecekondularında Kadınlarla Ortak Bir Çalışma, Kadın Dayanışma Vakfı, Ankara*.
- Işık, N. S. (2007). Türkiye'de Kadın Hareketi ve Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet. *Aile İçi Şiddet, Kadın Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 112-117.
- Işık, R., ve Sakallı-Uğurlu, N. (2009). Namusa ve namus adına kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlar ölçeklerinin öğrenci örneklemiyle geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12 (24), 16-24.
- Işık, R., ve Sakallı-Uğurlu, N. (2009). Namusa ve namus adına kadına uygulanan şiddete

- ilişkin tutumlar ölçeklerinin öğrenci örneklemiyle geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(24), 16-24.
- İçli, T., Öğün, A. ve N. Özcan. (1995). *Ailede kadına karşı şiddet ve kadın suçluluğu*. Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Ankara: Bizim Büro Basımevi
- İlkkaracan P, Gülçür L, Arın C (1996). *Sıcak yuva masalı: aile içi şiddet ve cinsel taciz*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kandiyoti, D., ve Bora, A. (1997). *Cariyeler bacılar yurttaşlar: kimlikler ve toplumsal dönüşümler*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2. Basım). New York: The Guilford Press.
- Kılıç, B. (1999). *Aile içi kadına yönelik şiddetin belirlenmesi ve hemşirenin rolü*, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999.
- Komisyonu, M. A. (2006). *Sokak çocuklarıyla ilgili meclis araştırması komisyonu Raporu*.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- Kurumu, T. B. A. A. (1995). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- KSGM (2008). *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, *Kadınlar için aile içi şiddetle mücadele el kitabı*, Ankara.
- Lichter, E. L., & McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28 (4), 344-357.
- Michaud, Y. A., ve Muhtaroglu, C. (1991). *Şiddet*. İstanbul: İletişim yayınları.

- Milletler, B. (2008). *Birleşmiş milletler kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi bildirgesi*. Erişim adresi <http://www.bmkadinhaklari.org/unjp/web/gozlem.aspx>.
- Müdürlüğü, K. S. G.(2002). *Aile içi şiddetle mücadele el kitabı*. Ankara: K.S.G. Yayınları.
- Nayak, B.M., Byrne, A.C., Martin, K.M., Abraham, G.A., (2003). Attitudes toward violence against women: a cross-nation study. *Sex Roles*, 49:7-8.
- Örgütü, D. S. (2002). *World report on violence and health*. World Health Organization, Geneva.
- Özgenç, İ.,ve Şerhi, T. C. K. G. (2006). *T.C. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları, 3. Baskı*. Ankara: T.C. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., & Malle, B. F. (1994). Social dominance orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of personality and social psychology*, 67 (4), 741.
- Şahin, N.,ve Dişsiz, M. (2009). Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 263-274.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tavsancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tegin, B. (1980). *Depresyonda bilişsel bozukluklar: beck modeline göre bir inceleme*.(Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi/Psikoloji Bölümü, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, (1998). *Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet*,; 1, 26.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008). *Aile İçi Şiddet Mücadele El Kitabı*. Ankara: TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, (2008). *Kadın Sığınma Evleri Kılavuzu*. Ankara: TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları.

- Ünal, G., & Bilge, A. (2004). Ev içi şiddetin yönetiminde acil servis hemşiresinin rolü. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek-kokulu Dergisi*, 20(1), 127-137.
- World Health Organization. (2002). *The world health report 2002: reducing risks, promoting healthy life*. World Health Organization.
- Y., Şenol, D., Yıldız, S., Kıymaz, T., ve Kala, H. (2012). *Uluslararası katılımlı kadına ve çocuğa karşı şiddet sempozyumu bildiri kitabı 1. cilt*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları
- Yanikkerem E. (2002). *15–49 Yaş evli kadınların aile içi şiddete ilişkin görüşlerinin ve şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: İzmir
- Yıldırım, A. (1998). *Sıradan şiddet: kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları*. Boyut Kitapları, İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Zeybek, S. U., ve Eroğul, A. R. Ç. (2017). *Pozitif Fonksiyonel Tutumlar Ölçeği'nin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Muğla.

EKLER

EK 1: Kadına Yönelik Eş Şiddet Ölçeği Formu

Öğrenim gördüğüm Muğla Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı bünyesinde, kadına yönelik eş şiddeti ile ilgili bir araştırma yapmaktayım. Bu bilgiler yalnızca araştırmada kullanılacak, başka bir amaçla kullanılmayacak ve verdiğiniz bilgiler gizli kalacaktır. Gizliliğin sağlanması amacıyla isim ve soyisim yazılmayacaktır. Alınan bu bilgiler kişiler bazında değerlendirilmeyecek olup genel verilere ulaşmak için kullanılacaktır.

Araştırmacılar;

Tuğba DENİZ

Muğla Üniversitesi

PDR Y.Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. A. Rezan ÇEÇEN EROĞUL

Muğla Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Abd

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyunuz ve cevaplarınız için ifadelerin karşısında bulunan sizi ilgilendiren kutucuğa (X) işareti koyunuz.

Verdiğiniz bilgiler için şimdiden teşekkür ediyoruz.

Yaşınız:

Eğitim Durumunuz: İlkokul Mezunu ( ) Ortaokul Mezunu ( ) Lise Mezunu ( ) Üniversite Mezunu ( )

Çalışıyor musunuz?: Evet ( ) Hayır ( ) Çalışıyorsanız mesleğiniz: .....

Çocuğunuz var mı? Evet ( ) Hayır ( ) Kaç çocuğunuz var?

Evinizin Geliri: Yok ( ) 0-500 TL ( ) 500-1000 TL ( ) 1000-1500 TL ( ) 1500-2000 TL ( )
2000 TL ve üstü ( )

	Hiç Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Kararsızım	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1- Kocam beni sürekli eleştirir.					
2-İstemediğim halde cinsel ilişkiye zorlar.					
3-Kocam bana bağırır.					
4-Ailemle görüşmemi engeller					
5-Başkalarının yanında küçük düşürür.					
6-Kötü (yetersiz) bir eş olduğumu söyler.					
7-İhtiyaçlarım için para vermez.					
8-Vücudumda iz (morluk, şişlik) bırakacak şekilde döver.					
9-Boşanmam durumunda çocuklarımla görüştürmemle tehdit eder.					
10-Boşanmam durumunda öldürmekle tehdit eder.					
	Hiç	Biraz	Kararsızım	Çok	Tamamen

	Katılmıyorum	Katılıyorum		Katılıyorum	Katılıyorum
11-Bana hakaret eder.					
12-Kocamın bana uyguladığı şiddeti anne – babam veya kardeşlerimle paylaşırım.					
13-Kocam bana küfreder.					
14-Ev dışında çalışmama izin vermez.					
15-Şiddete uğradığımda kadın sığınma evlerine gidebilirim başvurabilirim.					
16-Şiddete uğradığımda devletten koruma istemeyi düşünürüm.					
17-Kocamın bana uyguladığı şiddeti kimseye söyleyemem.					
18-Şiddete uğradığımda sessiz kalırım, içime atarım.					
19- Dayakla tehdit eder.					
20-Erkektir, döver de sever de.					
21-Erkek gerekli durumda kadına şiddet uygulayabilir.					
22-Dayakta bir keramet vardır.					
23-Kızını ya da karısını dövmeyen dizini döver					
24. Kocam beni sürekli ihmal eder.					
25. Kocam beni bilgisizlik ve görgüsüzlükle suçlar.					
26. Kocam eve ya da bana harcadığı parayı başıma kalker.					
27. Beni yeni bir eş almakla tehdit ve rencide eder.					
28.İyi bir kadın, iyi bir eş kocası tarafından aldatılmamak için eşi her istediğinde cinsel ilişkiye girmelidir.					
29.Evde yaşananlar evde kalmalı diye düşünürüm.					

EK 2: Beck Depresyon Ölçeği

Beck Depresyon Ölçeği

Sayın katılımcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, **BUGÜN DÂHİL GEÇEN HAFTA** içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz.

(0) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.

(1) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.

1

(2) Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.

(3) O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

(0) Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim.

(1) Gelecek hakkında karamsarım.

2

(2) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.

(3) Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

(0) Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.

(1) Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.

3

(2) Geçmişime baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.

(3) Kendimi tümüyle başarısız bir kişi olarak görüyorum.

(0) Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.

(1) Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.

4

(2) Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.

(3) Her şeyden sıkılıyorum.

(0) Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.

(1) Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.

5

(2) Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.

(3) Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

(0) Kendimden memnunum.

6

(1) Kendi kendimden pek memnun değilim.

(2) Kendime çok kızıyorum.

(3) Kendimden nefret ediyorum.

(0) Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.

(1) Zayıf yanlarım veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.

7

(2) Hatalarımdan dolayı her zaman kendimi kabahatli bulurum.

(3) Her aksilik karşısında kendimi kabahatli bulurum.

(0) Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.

(1) Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm oluyor, fakat yapmıyorum.

8

(2) Kendimi öldürmek isterdim.

(3) Fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.

(0) Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.

(1) Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.

9

(2) Çoğu zaman ağlıyorum.

(3) Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.

(0) Şimdi her zaman olduğumdan sinirli değilim.

(1) Eskisine kıyasla daha kolay kızıyorum.

10

(2) Şimdi hep sinirliyim.

(3) Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.

(0) Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.

(1) Başkaları ile eskisinden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.

11

(2) Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybettim.

(3) Hiç kimseyle görüşüp, konuşmak istemiyorum.

(0) Eskiden olduğu kadar kolay karar verebiliyorum.

(1) Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.

12

(2) Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.

(3) Artık hiç karar veremiyorum.

(0) Aynada kendime baktığımda bir değişiklik görmüyorum.

(1) Daha yaşlanmışım ve çirkinleşmişim gibi geliyor.

13

(2) Görünüşümün çok değiştiğini ve daha çirkinleştiğimi hissediyorum.

(3) Kendimi çok çirkin buluyorum.

(0) Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.

(1) Bir şeyler yapmak için gayret göstermek gerekiyor.

14

(2) Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamama gerekiyor.

(3) Hiçbir şey yapamıyorum.

- 15
- (0) Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.
  - (1) Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum.
  - (2) Her zamankinden bir-iki saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
  - (3) Her zamankinden çok daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.

- 16
- (0) Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.
  - (1) Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
  - (2) Yaptığım hemen her şey beni yoruyor.
  - (3) Kendimi hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.

- 17
- (0) İştahım her zamanki gibi
  - (1) İştahım eskisi kadar iyi değil
  - (2) İştahım çok azaldı.
  - (3) Artık hiç iştahım yok.

- 18
- (0) Son zamanlarda kilo vermedim.
  - (1) İki kilodan fazla kilo verdim.
  - (2) Dört kilodan fazla kilo verdim.
  - (3) Altı kilodan fazla kilo verdim.

- 19
- (0) Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.
  - (1) Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendiriyor.
  - (2) Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyler düşünmek zorlaşıyor.
  - (3) Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki, başka hiçbir şey düşünemiyorum.

- 20
- (0) Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.
  - (1) Cinsel konularda eskisinden daha az ilgiliyim.
  - (2) Cinsel konularda şimdi çok daha az ilgiliyim.
  - (3) Cinsel konulara olan ilgimi tamamen kaybettim.

- 21
- (0) Bana cezalandırılmışım gibi gelmiyor.
  - (1) Cezalandırılabileceğimi seziyorum.
  - (2) Cezalandırılmayı bekliyorum.
  - (3) Cezalandırıldığımı hissediyorum.

EK 3: Yaşam Doyum Ölçeği

	Maddeler	Hiç katılmıyorum (1)	Çok az katılıyorum (2)	Orta düzeyde katılıyorum (3)	Büyük oranda katılıyorum (4)	Tamamen katılıyorum (5)
1	Đdeallerime yakın bir yaşantım vardır.					
2	Yaşam koşullarım mükemmeldir.					
3	Yaşamımdan memnunum.					
4	Şimdiye kadar yaşamdan istediğim önemli şeylere sahip oldum.					
5	Tekrar dünyaya gelsem hayatımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: DENİZ, Tuğba

Doğum Yeri ve Tarihi: Sinop, 14.05.1987

Eposta: tugbadeniz.mu.edu.tr

Telefon:05076389565

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum	Yıl
Lisans	Hacettepe Üniversitesi İ.İ.BF. Sosyal Hizmetler Bölümü	2005-2010

İŞ TECRÜBESİ

Görev	Kurum	Yıl
SHU	İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müd.	2010-2012
SHU	Uşak Aile ve Sosyal Politikalar İl Müd.	2012-2016
SHU	Kırşehir ÇEKOM	2016-2017
Öğr.Gör.	MUSKÜ MYO Sosyal Hizm. Ve Dan. Böl.	2017-Halen devam etmekte